

DUHOVNO ŽIVLJENJE

10 NOV
- LJUBLJ, 3

IZREKI O ZAKONSKI ZVEZI

**V dobrem zakonu je skrb polovična,
a veselje podvojeno. (Sigrid Undset)**

**Če greš na vojno, zmoli en očenaš; če se
odpravljáš na morje, zmoli dva; a če si jem-
lješ ženo, jih zmoli tri! (Poljski pregovor)**

**Zakon je najlepša oblika človeš-
ke združitve. (Ingmar Bergman)**

**Moški in ženska sta vsak polovica
školjke: kadar sta združena, sta ce-
lota. (Brihanadaranijaka-Upanidaš)**

**O žena, tvoj mož ne išče lepote,
temveč obilje vrlin! (Evripid)**

**Draga hči, obnašaj se do moža tako,
da se bo razveselil, ko bo na povratku
domov zagledal hišno streho. (Luther)**

**Moža ne drže v hiši otroci, ampak ženi-
na modrost. (Madagaskarski pregovor)**

**Ne pomanjkanje ljubezni, ampak
pomanjkanje prijateljstva ustvar-
ja nesrečne zakone. (Nietzsche)**

**Če žena stopi v zakon z vrlinami,
je prinesla dovolj dote. (Plaut)**

**Pred poroko imejte oči na široko odpr-
te, po poroki napol zaprte. (Franklin)**

**Večji je zakon duha kot zakon
telesa. (Erazem Rotterdamski)**

**Žena nosi moža na obrazu, mož že-
no na srajci. (Slovenski pregovor)**

DUHOVNO ŽIVLJENJE

Pol stoletja

Ni veliko revij, ne v naši, ne v svetovni zgodovini, ki bi živele pol stoletja in še čez.

Če pomislimo, kaj pomeni, da stopa „Duhovno življenje“ v drugo polovico svojega prvega stoletja, je na mestu vprašanje — od kod njegova žilavost in odpornost?

Ko bi naša revija izhajala sredi slovenske zemlje, bi bil njen jubilej praznovan z vsemi častmi, čeprav bi bil lažje razumljiv, kako: je ta, ki ga praznujemo v resnici.

Ko bi njena vsakomesečna izdaja bila namenjena športu, gospodarstvu ali šalam, bi človek razumel njeno razširjenost; ker pa je posvečena verskim in kulturnim vrednotam, sredi površnega in zmaterializiranega sveta, je začudenje nad njeno vztrajnostjo še bolj upravičeno.

In vendar je ključ za razumevanje gornjih vprašanj oznanjen z velikimi črkami na prvi strani revije — v njenem naslovu.

„Duhovno življenje“ je sad, pa tudi vedno nov vir — duhovnega življenja naše skupnosti.

Naj bi bila tukajšnja slovenska skupnost gospodarsko še tako močna in politično še tako organizirana, ne bi zmogla v svoji sredi ne te, ne druge revije, če ne bi imela predvsem — globokega duhovnega življenja.

Duhovno življenje je najprej naravno. Kaže se v kulturi. Na tej naravni podlagi pa prične brsteti nadnaravno življenje. Kaže se v veri.

Naša revija je najlepši primer dopolnjevanja naravnega duhovnega življenja z nadnaravnim. Brez slovenske kulture sodelavcev in bravcev ne bi mogla živeti, pa tudi ne vztrajati brez njihove vere v božjo pomoč.

Življenje je vedno posredovano; tako materialno — kakor tudi duhovno. S pomočjo „Duhovnega življenja“ si rojaki posredujejo med seboj vrednote, katerih nam ostali svet ne more dajati v isti meri. Tako je naša revija vir vedno novega življenja.

Mar ne bi mogli živeti Slovenci v svetu globokega duhovnega življenja — brez slovenskega duhovnega življenja? Ne. Ne bi bilo mogoče v tolikšni meri kot z njim. Kulturna propast ima za posledico razkroj — prav tako na verskem področju. Pa tudi obratno drži.

Res, da imajo tudi invalidi, na primer, svoja tekmovanja in celo olimpiade. Podobno morejo duhovni invalidi, ki so z zanemarjanjem svoje narodne kulture zapravili velik del naravne osnove svojega duhovnega življenja — imeti še neko versko zavest. Vendar ne v tako polni meri kakor bi jo mogli imeti, v blagor sebi in drugim, na neokrnjeni naravni podlagi.

Ni mogoče odkritosrčno klicati „Gospod! Gospod...“ — pa zanemarjati Njegove darove in prezirati od Njega ustvarjeno naravo.

Duhovno življenje osebe in skupnosti je nedeljiva enota naravnih in nadnaravnih vrednot.

To so dobro razumeli ustanovitelji in vsi kasnejši nosilci naše revije. Hvaležni smo jim, za to spoznanje, doslednost in delo.

Od tod žilavost in odpornost „Duhovnega življenja“!

Naj bi skušali razumeti to tudi tisti, ki od daleč računajo, kdaj se nam steče življenje, ki si ga ne znajo razlagati ne s pozitivistično znanostjo ne z zgodovinsko dialektiko.

Ker trdno verujemo, da ljubi Bog daje rast predvsem tam, kjer ljudje iščejo polnost duhovnega življenja, upravičeno kličemo ob jubileju vsi, ki nam je revija pri srcu: Bog živi „Duhovno življenje“!

Marko Kremžar

NEKAJ VEČ KOT PETDESET BESED

(Vsem tukaj in v večnosti, ki so pomagali ustvarjati petdeset let Duhovnega Življenja, pa četudi so ga le prodajali...) „Petdeset“ besed za petdeseto leto!

Toda najprej Tebi hvala,
naš Gospod!
Kakor bor Japoncev,
z morsko skalo spet,
z vetrom, s soncem, z zvezdami,
s soljo prežet:
takšni smo,
noseč tiskarskih črk posodo.

Še
morjé življenja kliče
k razbistritvi.
Daj nam zmeraj živega duhá,
Gospod!
Veter, sonce, zvezde, sol
ostré naj vid.
Naj ne bo morjé na pesek svet razlit.
Naj pod Tvojim Srcem beremo usodo.

Trdoživi japonski bor pomeni Japoncem: utelešeno podobo dolgega in nomen-
ljivega življenja in zato ga radi upodabljajo na voščilnih karticah in darilih.
Da ima pesem nekoliko več kot 50 glavnih besed, je treba pripisati veselju
z jubilejem.

Vladimir Kos

Prošt dr. Jože Smej - mariborski pomožni škof

Papež Janez Pavel II. je dal mariborskemu škofu dr. Francu Krambergerju, ki bo 7. oktobra 1983 izpolnil, če Bog da, 47 let, pomožnega škofa, v osebi msgr. Jožeta Smeja, dosedanjega generalnega vikarja.

Dr. Jože Smej se je rodil v Bogojini v Prekmurju 15. februarja 1922. Po končani gimnaziji v Murski Soboti je postal študent medicine v Ljubljani. „V prostorih akademskega kluba Straža je spoznaval vsestransko razgledanega, iskreno nesebičnega, dejal bi, velikega človeka dr. Erlicha. Njegov zgled je Smeja preusmeril“ (Družina, 20 — 1983). Vstopil je v semenišče, obiskoval visoko bogoslovno šolo v Mariboru in v Szombathelyju, kjer je bil 8. decembra 1944 posvečen. Od 1945 do 1948 je bil kaplan v Turnišču, vmes pa še 13 mesecev pri vojaki v Zagrebu. Največ svojih duhovniških let je posvetil župniji v Murski Soboti, najprej kot kaplan, potem kot župnik. 1968 je prevzel še službo dekana, 1969 pa je postal stolni kanonik v Mariboru. Za doktorja bogoslovja je bil promoviran v Ljubljani 1976.

1973 je bil imenovan za ravnatelja škofijske pisarne v Mariboru, 1975 za stolnega prošta. Poleg

rednega dela v škofijski pisarni je opravljal še razne druge službe: branilec vezi pri škofijskem cerkvenem sodišču, honorarni predavatelj madžarščine na teološki fakulteti, oddelek Maribor, izredni birmovalec od 1975, naddekan drugega naddekanata, 1980 pa je bil imenovan za generalnega vikarja.

Smej je tudi lit. zgodovinar, pisatelj in prevajalec madžarskih, francoskih in latinskih del. Ze od bogoslovnih let je odstiral podobo odličnih prekmurskih dušnih pastirjev in kulturnikov: Mikloša

Msgr. Jožef Kvas- ljubljski pomožni škof

14. maja je ljubljanski nadškof in metropolit dr. Alojzij Šuštar sklical izredno sejo konzistorija (zboru najožjih svetovalcev) ter jim naznanil, da mu je papež Janez Pavel II. imenoval msgr. Jožeta Kvasa za drugega pomožnega škofa in da bo škofovsko posvečenje v nedeljo 12. junija v ljubljanski stolnici.

Na seji konzistorija je nadškof Šuštar utemeljil imenovanje novega pomožnega škofa. Duhovniki so namreč vse pogosteje izražali željo, da bi dobila Ljubljana še enega pomožnega škofa. Njegovo potrebo so čutili v prvi vrsti zaradi številnih birmovanj in tudi drugih potreb. Tako je nadškof že 7. decembra 1981 zaprosil apostolski sedež, naj bi za Ljubljano imenoval še enega pomožnega škofa. Kakor je v navadi, je hkrati s prošnjo pred-

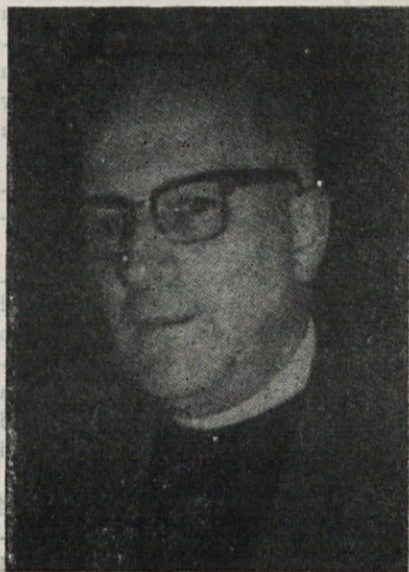
ložil tudi imena treh kandidatov. Apostolski sedež je izmed njih izbral msgr. Jožeta Kvasa, ki je že do sedaj opravljal službo škofovega vikarja in dekana mesta Ljubljane.

Novi škof je doma iz Zaloga v župniji Cerklje na Gorenjskem. Rodil se je 9. septembra 1919. Po maturi na klasični gimnaziji je vstopil v ljubljansko bogoslovje. Maja 1945 se je z drugimi bogoslovci in begunci umaknil na Koroško. 5. junija 1945 je bil posvečen v duhovnika v Zagradu pri Gospe Sveti. Prva tri leta je služ-

Küzmiča, Franca Ivanocyja, Jožefa Klekla st., Bogaryja Baše in drugih. O Küzmiču je napisal obsežen biografski roman „Po sledovih zlatega peresa“.

Za škofovsko geslo je izbral besedilo: „Milosti polna, spomni se“. Škofovsko posvečenje je prejel v mariborski stolnici 23. maja.

Novemu pomožnemu škofu dr. Smeju naše čestitke in veliko božjega blagoslova!

boval kot kaplan v Bovcu v goriški nadškofiji, leta 1948 pa ga je škof Vovk poklical za kaplana v Semiču. Od 1952 do 1962 je bil župnik v Stopičah pri Novem mestu, takrat pa je postal kanonik kolegiatnega kapitlja v Novem mestu. Opravljal je tudi službo vikarja.

Leta 1968 ga je nadškof Pogačnik poklical za kanonika v Ljubljano, kjer je do sedaj opravljal vrsto služb. Bil je konzistorialni svetnik, sodnik cerkvenega sodišča, arhidiakon, dekan mesta Ljubljane in škofov vikar za Ljubljano. Po vsej svoji duhovniški poti je bil

izrazit pastoralni delavec. Vodil je vrsto tečajev za zaročence v Ljubljani in drugod po nadškofiji.

Leta 1973 ga je Pavel VI. imenoval za prelata, od leta 1977 pa ima pravico izrednega birmovalca in je v tej službi obiskal že veliko župnij. Svoje duhovniško poslanstvo je vedno pojmoval kot službo. Za svoj škofovski grb si je izbral geslo „Služiti v veselju“.

K imenovanju za odgovorno mesto v ljubljanski nadškofiji čestita msgr. Kvasu tudi naša revija in mu želi pri njegovem pastoralnem delu veliko božjega blagoslova.

Odprto pismo škofu Rožmanu

Dr. Rudi Koncilijski, medškofijski asistent pastoracije študentov, je objavil v „Biltenu“, verskem časopisu za študente in izobražence v Ljubljani, v letošnji 8. številki o škofu Rožmanu pogumno in za razmere v Sloveniji nenavadno pismo. Glasi se:

Pustiva pri miru politiko, stalinizem, domobranstvo. Naj sodi zgodovina.

Jedro Vaše eksistence je bilo drugod: v Vaši duhovniški in škofovski službi, v kateri ste storili ogromno dobrega, tudi to, da ste šli na prošnjo mame narodnega heroja Toneta Tomšiča prosit okupatorske oblasti za njegovo oprostitev, a ste naleteli na gluha ušesa.

Ko ste leta 1959 umrli, je Vaš naslednik škof Vovk hkrati z brzojavko o Vaši smrti dobil od oblasti

ukaz, da ne sme za pokojnim opraviti nobene javne molitve, da ne smejo zanj zvoniti, da sploh na noben način ne sme vernikom in duhovščini sporočiti smrti pokojnika in ga priporočiti v molitev.

Zakaj smo še danes, štiriindvajset let kasneje, tako plašni, da v za to poklicanem verskem tisku popolnoma zamolčimo ljubljanskega škofa, ki je kot človek mogel imeti napake, a nimamo nobene pravice odrekati se spominu nanj, ki je kot duhovni pastir petnajst let pasel božjo čredo ljubljanske škofije, potem pa še štirinajst let oskrboval zdomske Slovence?

Gospod škof, pomagajte nam, da se bomo odpovedali temu namišljenemu obveznemu sovraštvu bodisi do Vas bodisi do kogarkoli, ki je drugače mislil kot Vi.

Ohranite vero kot luč in materin jezik kot ključ!

Govor nadškofa Šuštarja v Slomškovem domu v Ramos Mejiji 20. X. 82.

Dragi slovenski rojaki, dragi bratje in sestre.

Najprej smo se zbrali tu v dvorani ob zaprtem odru pred zaveso in si izrekli medsebojni pozdrav. Sedaj pa se je zavesa odra odprla in pred nami je oltar in na odru je križ in okrog križa je zbrana naša mladina in tu pred vami smo mi vaši duhovniki. Glejte, to je simbol tega, kar doživljamo.

Srečujemo se kot ljudje, veseli in polni upanja, kot prijatelji, a še lepše in pomembnejše je, če odkrivamo nove razsežnosti, ki nas vodijo preko samo človeških srečanj, prijateljstva in ljubezni, ki nam odkrivajo božjo ljubezen, božjo navzočnost med nami, in dajejo tako tudi našemu življenju vse drugačne daljave in globine in vse večje razsežnosti in vse večje bogastvo.

In da je tu okrog križa zbrana naša mladina in da smo tu okrog oltarja zbrani kot ena družina, to je potrditev tega, bratje in sestre, kar nosimo v srcih in kar bi želeli ohraniti in izročiti poznejšim rodovom. In zato vam ob tej priložnosti, ko smo zbrani okrog oltarja, izražam svoj prisrčni pozdrav, ki je združen z najboljšimi željami za božji blagoslov, da bi tudi za vas veljala vedno beseda, ki je napisana tam na steni: „Bog vas sprejmi!“ in še druga beseda: „Bog vas spremljaj!“ in „Bog ostani z vami!“

In ta pozdrav vam izražam v jeziku, ki nam je vsem, pa naj smo že pred tolikimi leti zapustili domovino, dolgo živeli v tujini ali

bili celo rojeni v tujini, tako drag, naš materin jezik. In zato smo veseli, da si moremo izražati pozdrav, tudi božji pozdrav in blagoslov v slovenskem materinem jeziku. In to posebno v tem vašem domu, ki je njegov zavetnik naš veliki škof Anton Martin Slomšek, ki je tako zelo poudarjal dve vrednoti za naš slovenski narod: vero, ki naj bo narodu luč, in materin jezik, ki naj bo narodu ključ do prave zveličavne omike.

In ker ste hoteli ravno temu domu dati Slomška kot zavetnika, ste s tem izrazili svojo pripravljenost, da hočete ohraniti tj dve vrednoti: vero kot luč v življenju in materino besedo kot ključ. Kot ključ drug do drugega, v prijateljskem srečanju v družini in med seboj, med svojimi bratji in sestrami, pa tudi ključ do božje besede in do Boga samega v molitvi v slovenskem jeziku in v božji besedi v materinem jeziku.

In to, dragi bratje in sestre, je tista dediščina, ki ste jo sprejeli, ko ste šli na pot, in tista dediščina, ki jo hočete ohraniti in v kateri bi vas rad s svojim obiskom prav posebej potrdil: da bi ohranili vero kot življenjsko luč in ohranili materino besedo kot življenjski ključ.

Mnogi od vas, ki so tu med nami, so nekoč zapustili svoj dom in so občutili vso bolečino in so bili zdomci in večkrat brezdomci in so iskali nov dom. In zato se hočemo Bogu zahvaliti, da ste vsi, ki ste tu med nami, mogli ustano-

viti nov dom. Morda ob velikih žrtvah in težavah in ob težkih preizkušnjah, a z božjo pomočjo in s človeško pomočjo se vam je to posrečilo. S trdim delom, s prizadevanjem se vam je to posrečilo. In doživeli ste: dom je tam, kjer so ljudje, ki imajo srce polno ljubezni, polno dobrote, polno odprtosti in pripravljenosti za sočloveka, in tako ste ustanavljali svoje domove, družine, si gradili svoje domove, ko ste najprej morda bivali v skromnih sobah, prostorih.

In gradili ste si slovenske domove, kjer se zbira vaša skupnost, in danes sem vam mogel blagosloviti ta vaš veliki dom, v katerem stoji nocoj oltar, da se boste tu zbirali zato, da bi izražali svoje notranje bogastvo v medsebojnem srečanju in da bi iz tega kraja, iz tega doma jemali novo upanje, nov pogum, novo veselje, novo pripravljenost za vaš dom, v katerem živite v vsakdanjem življenju, da bi tudi vaš dom bil blagoslovljen in poln tistega notranjega bogastva v resnici, dobroti in ljubezni in v zavesti: „tudi v našem domu je oltar“, ker nosimo oltar v našem srcu, in zato je tudi v naših domovih, v naših hišah, v naših družinah oltar in je sredi med nami Bog med nami.

Dragi bratje in sestre: Božja beseda, ki smo jo pravkar slišali, pa nas opozori na to, v čem obstaja naša odgovornost, ko nam Gospod sam govori o tem, kaj nam je zaupal kot svojim služabnikom in kaj pričakuje od nas. Zaupal je

vse, vse to, kar nam je hotel dati; v naše roke nam je položil življenje, upanje, vero, ljubezen, življenje drug za drugega, veliko pričakovanje vedno novih globin in bogastva in razsežnosti človeškega življenja. A povedal nam je tudi, da bomo o vsem tem polagali račun pred njim in da zato pričakuje od nas, da bi bili zvesti in razumni oskrbniki tega, kar nam je izročeno. Da bi nikdar ne dovolili, da bi nam kdo spodkopal temelje tega, kar smo si izgradili in kar si bomo gradili.

In da bi bili sami tako razumni in zvesti oskrbniki, da bi nam nikdar nihče ne ukradel tega, kar smo odnesli s seboj in kar nosimo danes v svojih srcih in v svojih družinah. In da bi bili razumni in zvesti oskrbniki, da bi se vse to razvijalo in vse to še bolj bogato živelo in vse to živelo za prihodnost, čeprav se zavedamo, da bo ta prihodnost prinesla marsikak-

šno preizkušnjo. Drugačno preizkušnjo sicer kakor leta neposredno po vojni, na poti v begunstvo ali kot prva leta v tujini. Morda bodo te preizkušnje za mladi rod še težje, še nevarnejše. In zato je skrb staršev in skrb mladega rodu in skrb vaših dušnih pastirjev toliko bolj utemeljena. Skrb, da bi nihče ne spodkopal temeljev, nam nihče ne ukradel tega, kar imamo, in da bi mogli vse to še bolj bogato in še bolj živo razviti in gojiti in ohraniti za prihodnost.

In zato, bratje in sestre, so potrebne predvsem tri stvari. Prvo, kar ste sami že tolikokrat doživljali, zares globoka povezanost z Bogom, kajti končno je vse to, kar smo prejeli, in tudi naša sposobnost, da bi bili zvesti in razumni oskrbniki: božji dar. In vedno znova se hočemo obračati k Bogu po našem Gospodu Jezusu Kristusu, po priprošnji naše Matere Marije. Vračati se hočemo k njemu v molitvi, v trdnem zaupanju vanj, v prejemanju zakramentov, v obhajanju evharistije in predvsem v življenju iz vere in v hoji za Kristusom, da bi na tak način ostali povezani z Bogom in vedeli: ne iz naših človeških moči, temveč iz Boga črpati moči, da bomo mogli ostati zvesti in razumni oskrbniki tega, kar nam je bilo izročeno, in da bodo naši domovi še vedno domovi, kjer je ljubezen in dobrot, vera in materin jezik in resnično prijateljstvo.

In drugo, bratje in sestre, česar posebej potrebujemo, je iskrena

povezanost med seboj, prijateljstvo, odprtost, pripravljenost, da drug drugemu pomagamo, da smo drug drugemu spremljevalci na življenjski poti.

Tisti, ki ste šli na pot begunstva, ste posebno živo doživeli, kaj pomeni najti prijatelja, ki ima razumevanje, dobro besedo in ki nudi pomoč morda v najtežjih preizkušnjah. In to pomoč, to prijateljstvo si hočemo nuditi tudi tu, ko so se razmere sicer nekoliko spremenile. Tudi v teh novih razmerah potrebujemo prijateljstva, potrebujemo medsebojne pomoči, potrebujemo pomoči naših duhovnikov, naših očetov in naših mater, tistih, ki sprejemajo odgovornost za skupno življenje: versko, kulturno, narodno, gospodarsko. In zato bi se rad vsem tistim, ki so v preteklosti in ki danes sprejemajo to nalogo, iskreno zahvalil: posebej dušnim pastirjem, že rajnim in tem, ki danes delujejo med vami, predvsem tistemu, ki je skozi toliko let zbiral Slovence in skrbel zanje, našemu dragemu direktorju mons. Antonu Oreharju in dušnemu pastirju v vaši župniji gospodu Jožetu Škerbcu, ki je tu med vami in ki vas danes zbira in skrbi za to, da bi imeli tu v svojem slovenskem domu slovensko bogoslužje.

Hkrati pa vas povabim, bratje in sestre, da se povežemo med seboj v družinah in se povežemo tudi z našo domovino. V molitvi in v tem, da drug drugemu nudimo, ka moremo dati najlepšega in naj-

bolj dragocenega. To dvojno dediščino vere in materine besede, potem pa molitev, iskreno ljubezen, da drug na drugega mislimo, da drug drugega spremljamo in da drug drugemu hočemo dati najboljše in najlepše, kar imamo.

V imenu matične domovine vam, dragi bratje in sestre, obljubljam to molitev, to zanimanje, to dobrohotnost in vse to, kar vam moremo dati na vašo pot, in vas prosimo, dajte tudi vi nam vsega tega, če sar potrebujemo: vaše molitve, vašega prijateljstva, vaše povezanosti z nami, da bi res domovina bila živa tudi tu med vami in da bi bila povezava med našo domovino in med vašo slovensko versko skupnostjo tu v Argentini vedno bolj močna.

In še zadnjo stvar naj omenim, dragi bratje in sestre, ki se mi zdi tako velikega pomena ravno v tem življenju, ki ga imate vi in ki ga imamo tudi mi danes v domovini. To je pričevanje življenja. Pričevanje s poštenim življenjem, pričevanje z življenjem, ki brez velikih besed, a z iskreno odprtostjo do sočloveka, z dobroto in ljubeznijo, s poštenostjo pri delu, s tisto zvestobo in s tisto neomajno trdnostjo — da se na nas lahko zanese Bog sam, da bi s tako trdnostjo in s takim življenjskim pričevanjem oznanjali evangelij in izročilo našega slovenskega naroda.

Izredno sem vesel, da sem v tolikih deželah v Evropi, kjer sem

sam živel v tujini 35 let in srečaval naše rojake, in potem ob obisku v Kanadi in v Severni Ameriki in sedaj med vami vedno znova doživel, kako močno in živo je to pričevanje z življenjem.

In prosim vas, ohranite to pričevanje z življenjem, bodisi v javnosti, bodisi v družinah, bodisi v verskih skupnostih, da bo to življenje vedno znova dokaz naše zdrave življenjske moči, ki jo nosimo v sebi, ker vemo, iz katerih korenin prihaja ta življenjska moč, da bomo na tak način pokazali, da

smo razumni in zvesti oskrbniki tega, kar nam je izročil Bog.

In da bi mogli vse to izvršiti, bratje in sestre, vse to nocoj sprejeti in prenesti v naše domove in v svoje vsakdanje življenje, bom daroval to sveto mašo za vas in vas povabim, da se združimo v molitvi, v prošnji h Gospodu in velikem zaupanju, naj izpolni, kar nam je obljubil, naj ohrani, kar nam je dal, in naj blagoslavlja, kar je on v nas vsadil, da bo obrodilo bogate sadove v prihodnosti. Amen.

Umrli duhovniki

Martin Gorše

15. marca 83 je v Starem trgu ob Kolpi umrl Martin Gorše, župnik v pokoju. Rodil se je v župniji Višnja gora l. 1905, bil posvečen 1929, nato kaplan v Svetem križu pri Litiji, v Velikih Laščah, v škocjanu pri Novem mestu. Od 1947 je vodil župnijo Stari trg ob Kolpi in soupravljal tudi Nemško Loko in Spodnji Log. Ker si je zlomil nogo v kolku, je 1974 stopil v pokoj, ostal pa v župniji do smrti. Bil je zelo dobrodušen duhovnik, plemenitega srca in vedno dobre volje.

P. Alfonz Kšela OFM Cap

16. marca 83 je po daljši boleznii umrl pri Sv. Ožbaltu v Ptujju p. Alfonz Kšela. Rodil se je 1914 v župniji Sv. Jurij ob ščavnici v Slovenskih goricah, vstopil 1934 v kapucinski red, bil 1938 v Mariboru posve-

čen v duhovnika. Deloval je v Mariboru, Varaždinu, v Škofji Loki, Ptujju, Vipavskem Križu in na Hrvaškem kot redovni vzgojitelj, kaplan, katehet, predstojnik samostanske skupnosti in profesor naravoslovnih znanosti. Slovel je kot priljubljen spovednik, pridigar in ljubitelj petja.

Ivan Pavlin

7. aprila 83 je umrl v Besnici pri Kranju tamkajšnji dolgoletni župnik, ki je od lanskega avgusta živel v Besnici kot upokojenec. Rojen je bil 1903 v Radovljici, absolviral pravno fakulteto, z 28 leti stopil v ljubljansko bogoslovje in bil 1935 posvečen. Kaplan je bil pri Sv. Križu (Podbočje), v Litiji, pri Sv. Petru v Ljubljani. 1945 je tam postal vikar namestnik in je 3 leta vodil šentpetrsko župnijo. 1945 ga je režim vrgel v ječo za 5 let. Nato je bil v Besnici 29 let. Bil je ena najsvetlejših duhovniških osebnosti v nadškofiji.

Iz kronike Janeza Pavla II.

Ekumensko srečanje

Aprila je bil 5 dni na obisku pri papežu armenski katolikos Karekine II. Sarkissian. Janez Pavel II. ga je posebej sprejel in se z njim pogovarjal, obiskal pa je tudi tajništvo za edinost kristjanov.

To ni bil prvi obisk armenskega škofa v Rimu, saj je njegov prednik že 1967 obiskal Pavla VI. Katolikos ima sedež v mestu Antelias v Libanonu, pod njegovo odgovornost pa spadajo armenske skupnosti Libanona, Sirije, Cipra, Irana, Grčije, Kuvajta ter skupnosti v New Yorku in Los Angelesu v ZDA. Na obisku pri papežu ga je spremljalo 5 škofov in 2 nadškofa njegove Cerkve ter 2 laika, ki sta člana libanonskega parlamenta.

Janezu Pavlu II. je ta obisk pomenil „nov korak v bratskem dialogu med katoliško Cerkvijo in armenskim silicijskim občestvom“, katolikos pa je označil srečanje kot izraz „medsebojnega bratstva, ki se izraža v srečanju bratov, v vzajemnem poznavanju in skupnem pričevanju.“

Oster napad na papeža

Češkoslovaška glasila ne prenehajo napadati papeža, Cerkve, Vatikana in domačih neljubih osebnosti. Slovaški tednik „Expres“ je objavil članek „Sedemletna vojna

pod pokroviteljstvom Janeza Pavla II.“

„Expres“ obtožuje Vatikan, da vodi svojo politiko do socialističnih (komunističnih) držav „v duhu hladne vojne. Klerikalne, antikomunistične sile pozivajo na križarsko vojno proti državam realnega socializma. Cilj vatikanske vzhodne politike je aktivirati notranjo opozicijo v socialističnih državah, na široki osnovi formirati klerikalne sile in razširiti prostor za delovanje Cerkve celo zunaj zakonskih okvirov.“

„Janez Pavel II.“ nadaljuje list, „se ima za apostola Slovanov. Nič ne prikriva, da si želi krščansko Evropo od Atlantika do Urala. Tradicijo sv. bratov Cirila in Metoda je izkoristil sebi v prid. Takšen ukrep spada k strateškemu načrtu Vatikana za zedinjeno Evropo na krščanski osnovi.“

Podrobno razčlenja odnose med Vatikanom in ČSSR. „Češkoslovaška zavzema v načrtih vatikanske vzhodne politike ključno mesto. Vatikan si prizadeva, da bi iz češkoslovaškega cerkvenega vprašanja naredil mednarodni problem. Cilj te strategije je, da bi na Zahodu na rešitev tega vprašanja gledali kot na enega glavnih pogojev za izboljšanje odnosov do ČSSR. Pri tem Vatikan s pomočjo češke in slovaške emigracije organizira kampanjo proti ČSSR.“ Predstav-

dogodek in predstavlja nekaj posebnega v zapletenem dialogu med Vatikanom in Moskvo. Prvič, odkar so Rusi nasilno priključili Litvo Sovjetski zvezi, so škofje smeli v Rim. Osrednje sovjetske oblasti so doslej dosledno zavračale zahteve litovskih škofov po neoviranih zvezah z vodstvom katoliške Cerkve v Rimu. Pred nekaj leti je Moskva dovolila ustanovitev litovske škofovske konference, 15. julija lani je papež imenoval 2 škofa, Letonec Julinas Vaivads pa je v zadnjem konzistoriju postal kardinal.

Papež je v daljšem nagovoru litovskim škofom povedal, da zelo spoštuje življenjsko moč njihove krajeve Cerkve, ko kljub neugodnim razmeram živi in raste. V Litvi je sedaj med 3 milijoni prebivalcev nekaj nad pol milijona katoličanov. Med njimi deluje okrog 700 duhovnikov, vendar njihovo število pada. V glavnem mestu Kaunasu imajo sicer semenišče, vendar po določenih komunističnih oblasti sme v njem študirati le 20 bogoslovcev. Krajevna Cerkev je razdeljena na 7 župnij, ki pa jih vodi samo 5 škofov.

Papež se je dotaknil vseh težav. „Upam, da bodo v prihodnosti vse škofije v Litvi imele svoje škofo,“ je dejal med drugim. „Vsem tistim, ki so prisiljeni ostati zunaj semenišč, pa izražam očetovsko ljubezen in iskreno solidarnost.“

Za Cerkev v Litvi je papež zahteval „potrebni prostor, da bi mogla delovati v polni svobodi vesti in

niki emigracije se „prilizujejo papežu,“ zato ni „nič čudnega, da je nekatere izmed njih imenoval za svoje svetovalce“. List tu omenja imenovanje 2 češkoslovaških emigrantov za škofa in ga označuje za „provokacijo“.

Skupina škofov iz Litve po 45 letih spet pri papežu

Aprila so se na uradnem obisku „ad limina“ mudili škofje iz sovjetske republike Litve. Pet jih je bilo, vodil pa jih je apostolski administrator mesta Kaunasa nadškof Liudas Povilonis. Škofje so povabili papeža, naj prihodnje leto obiše Litvo, ko bo praznovala obletnico svojega zavetnika sv. Kazimira.

Obisk je bil vsekakor zgodovinski

Ljubezen in zakrament sprave

(Nadaljevanje iz marčne številke)

Nevoščljivost

Bistveno za ljubezen je, da neprestano dobro hoče in se zato vsega dobrega veseli; „ljubezen ni nevoščljiva“ (prim. 1 Kor 13, 4—6).

Nevoščljivec je sebično žalosten zaradi dobrine ali prednosti bližnjega. Iz te žalosti se pogosto rojeva privoščljivost hudega bližnjemu in slabo delovanje, npr. intrigantstvo, opravljanje, poniževanje bližnjega, maščevanje itd.

Nevoščljivosti je mnogo, vendar se je marsikdo ne zaveda dobro. Če pa se je zavedamo in ničesar ne naredimo proti njej, moremo tudi težko grešiti.

.....
vere, v vseh osebnih in skupnostnih vidikih, ki jih ta svoboda vsebuje.“

Sovjetske oblasti ne dovolijo opravljanja škofovske službe nadškofu Julijonasu Steponavičiusu, za katerega mnogi v Cerkvi menijo, da je že od 1979 kardinal „in pectore“. Steponavičius je sedaj 72 let star, škof je od 1955, zaradi sporov s sovjeti, predvsem v zadevah šolskega sistema je bil najprej v ječi, od 1971 pa je konfiniran.

Preklinjanje bližnjega

Kdor bližnjega resno preklinja, mu želi slabo, se torej pregreši proti ljubezni. Kletev je značilna poganstva. Kristjan se ravna po nauku: „Blagoslavlajte... in ne kolnite“ (Rimlj 12, 14).

Kako velik greh je preklinjanje bližnjega, je odvisno od tega, kako hudobna je želja, ki jo je kdo položil vanj, in tudi od žalitve, ki jo je povzročil. More biti seveda tudi težki greh. Mnogo hudega napravi medsebojno preklinjanje posebno v družinah, saj tu razkraja najpristnejši dom ljubezni na zemlji.

Zapeljevanje in pohujševanje

Ni težko razumeti, da zapeljevanje v slabo in pohujševanje z grešno dejavnostjo navadno hudo kršita ljubezen do bližnjega, bližnjega namreč nagibata k najhujšemu zlu, h grehu. Gospodova grožnja je zato utemeljena: „Kdor pa katerega teh malih, ki vame verujejo, pohujša, bi mu bilo boljše, da bi se mu obesil mlinski kamen na vrat in bi se potopil v globočino morja. Gorje svetu zaradi pohujšanja“ (Mt 18, 6—7).

Kdor hoče koga pohujšati, greši v vsakem primeru, čeprav bi ga pohujšal z dobro dejavnostjo, npr. če bi ga z materialno pomočjo nagibal k nečistosti. Ko kdo s

(Lesorez, Ivan Bukovec)

slabim dejanjem noče pohujševati, vendar pohujševanje predvideva, tudi greši. Le-ta pa ne bi grešil s pohujšanjem, če se zaradi njegovega slabega dejanja ne bi nihče pohujšal, npr. zaradi krepostnosti. Če kdo predvideva, da bi pohujševal z dobrim dejanjem nekoga, ki zmotno misli, npr. otrok, da je to dejanje slabo, greši s pohujšanjem, kadar za svoje dejanje nima sorazmernega razloga; ko pa takšen razlog obstaja, ne greši. Če bi se kdo pohujšal zaradi svoje nezrelosti nad

dejanji, ki niso slaba, bi nastalo t. i. pohujšanje malih; tega pohujšanja ne smemo povzročiti. Če pa se kdo pohujšuje nad dejanji, ki niso slaba, zaradi svojega svetohlinstva, hinavstva itd., govorimo o farizejskem pohujšanju; takšno pohujšanje smemo iz pametnega razloga dopustiti.

Posebno lahko pohujšujejo starši in drugi vzgojitelji in predstojniki, sploh tisti, od katerih se pričakuje, da npravno prav žive.

Zapeljevanje je namensko in okrepljeno pohujševanje z grešno dejavnostjo. Zato je vedno greh. Zapeljevalec pohujšuje in zavaja h kršitvi neke kreposti, zato napravi dvojni greh. Obojnega se je treba spovedovati. Če je nekdo nekoga le malo pohujšal ali ga zapeljal v malo grešno stvar, ima mali greh. Hudo pohujšanje in zapeljevanje pa spadata med najtežje grehe.

Pohujševalec in zapeljivec morata škodo, ki sta jo storila, ne samo duhovno, tudi stvarno, kar najboljše popraviti.

Sodelovanje pri slabem

Kdor bližnjemu pomaga pri izvedbi slabe dejavnosti, ga v slabem utrjuje, mu slabo dejavnost olajšuje in jo pogosto tudi povečuje. Ta usluga gotovo ni v skladu z ljubeznijo do bližnjega, ampak proti njej. Imenujemo jo sodelovanje pri slabem.

Če se kdo strinja s slabo dejavnostjo, npr. s krajo, pri kateri sodeluje, greši, čeprav je bližnji

glavni delajoči. Grešno bi bilo tudi pri slabem, s katerim se ne strinjamo, kadar za to sodelovanje ni na voljo sorazmernega razloga. Ko pa sorazmeren razlog obstaja in slabe dejavnosti bližnjega ne odobravamo, poleg tega pa sodelujemo z dejanjem, ki samo ni slabo, ne bi grešili. V zadnjem primeru namreč s svojim sodelovanjem ščitimo neko vrednoto, za katero gre, ali preprečujemo večje zlo. Pomislimo npr. na nekoga, ki sodeluje z diktatorji z neoporečnimi dejanji, da bi tako preprečil vsaj nekatere njihove slabe odločitve, ali na zakonca, ki sodeluje pri nepravilnih zakonskih dejanjih, ker bi se sicer začel zakonec od njega odmikati k izvenzakonskim spolnim dejanjem.

Za greh neupravičenega sodelovanja pri slabem imamo malo čuta. Čeprav je takšnega sodelovanja veliko, se ga malokdo spoveduje.

Grehi proti usmiljenju

Božja ljubezen v nas sili k usmiljenju: „Bodite usmiljeni, kakor je tudi vaš Oče usmiljen!“ (Lk 6, 36). Usmiljenje je v resnični stiski bližnjega delujoča ljubezen. Te potrebe so mnoge in raznovrstne. „Uboge imate... vedno med seboj“ (Mr 14, 7), vsaj uboge v duhovnih dobrinah. Usmiljenje ima neizmerno področje možnosti dela.

Krščansko usmiljenje zelo razgalja našo nezadostno občutljivost za grehe opustitve. To usmi-

ljenje nas namreč nagiba, da povsod pomagamo, kjer in kolikor moremo in da ne skazujemo bližnjemu samo tistega dobrega, ki ga moramo, ker je zapovedano. Opozorili bomo le na važnejše pregrešitve proti usmiljenju.

Trdosrčnost

Zelo hudo bi grešil s trdosrčnostjo, kdor ne bi pomagal bližnjemu v skrajni telesni bedi, npr. od gladu izžrpanemu, ali v skrajni dušni bedi, npr. v težkih grehah umirajočemu tako, da mu obuja kesanje. Težko bi se mogel pregrešiti tudi tisti, ki živi v izobilju, pa premalo pomaga tvarnim revežem, ali ki je sposoben, pa ne odpravlja velike duševne bede, npr. žalosti, nevednosti, ali ne priskoči na pomoč v veliki dušni potrebi, npr. zakrknjenemu grešniku z obzirnim nagovarjanjem, naj se poboljša. Kolikor bolj bi moral kdo bližnjemu pomagati zaradi življenjske poveza-ve z njim, npr. zakonec zakonce, otroci staršem, sosed sosedu, kristjan kristjanu, rojak rojaku, toliko večji greh naredi.

Samo po sebi je razumljivo, da pomoč v skrajno veliki potrebi, npr. obubožanim ob povodnji ali potresu ne obvezuje le iz oči v oči, ampak tudi prek družbenih ustanov, npr. Rdečega križa.

Dela usmiljenja

Pomembnejša sredstva in načini usmiljenja nas pri spraševa-

nju vesti spomnijo, ali smo jih po svojih močeh in ozirajoč se na okoliščine uporabili za pomoč bližnjemu v stiski. To so: delo, materialna sredstva, molitev, prijaznost, sočutje, prošnja za odpuščanje, dobra beseda, spodbujanje k dobremu, bratsko svarjenje pred hudim, zadoščevanje, dober zgled, modro poučevanje. Seveda ne moremo o vsem tem pred vsako spovedjo in natančno premišljati. Nujno pa je, da v okviru spraševanja vesti o grehih proti ljubezni do bližnjega prisluhnemo morebitnemu očitku vesti in da smo pripravljene tudi na hudega.

Zafrkavanje . . .

Neprestano zafrkavanje bližnjega, ponavljajoče se zbadljivke, živciranje s svojimi „muhami“, delanje nemira, vtikanje v njegove zasebne zadeve, neobčutljivost za njegove upravičene želje, izbruhi lastnega nerazpoloženja itd. morejo pomeniti tudi zavaljeno trdosrčnost, le-ta pa hud greh, čeprav posamezne dejavnosti, ki jih koti, niso takšen greh.

V globoki trdosrčnosti se utaplja, kdor bližnjemu noče odpustiti, kar je stvar volje, ne občutkov. Kdor si resno prizadeva, da bi odpustil, ne greši, čeprav mu ob misli na krivice bližnjega prekipava duševni žolč.

Sklep

Predvsem moramo pred spovedjo ugotoviti in pri spovedi priz-

nati grehe proti veri, upanju in ljubezni. To bi morali storiti najprej, ker so hude kršitve proti tem krepostim največji grehi, nadalje, ker v luči teh ugotovitev najbolje spoznamo svoje stanje pred Bogom in tudi ostale grehe (vsi drugi grehi so posledica pomanjkanja vere, upanja in ljubezni ali prekršitev proti tem krepostim) pa še, ker tudi spovednik najlaže spozna naše duhovno stanje iz omenjenega priznanja, končno pa tudi, ker nas soočenje z največjimi grehi močno nagiba h kesanju. „Ko... pa ljubezni ne bi imel, nisem nič“ (1 Kor 13, 2).

Naše kesanje naj predvsem požiga storitve proti krepostim in njihove opustitve, trdni sklep pa načrtuje, kako bomo v prihodnosti skrbeli zanje.

Pokora za naše grehe, naložena po spovedniku in samopokora nam ne bosta veliko pomagali, če ju ne bomo opravili v veri, upanju in ljubezni.

Čim bolj bomo prejeli zakrament sprave v veri, upanju in ljubezni, tem bolj bo iz božjih rok prelival v nas to božansko trojico kreposti.

Štefan Steiner

Izobrazba in vera

4. Nravno življenje

Nravno življenje je življenje po pravi pameti, to je tako življenje, ki pelje človeka k njegovemu življenjskemu cilju. Ker ta našemu umu ni lahko spoznaten, tudi sredstva za njegovo dosegajo niso in smo tako glede na cilj kakor glede na sredstva odvisni tudi od razodetja in vere. Naša pravost je tako povezana z našo vero, saj je celo eden od njenih naravnih izrazov ali posledic.

Tukaj nas zopet zanima predvsem pravno življenje izobraženca. Saj ni njemu bolj potrebno kot kakemu drugemu človeku. Utegne pa imeti zanj večji pomen v razmerju z njegovim mestom v družbi, zaradi njegovega poklicnega dela, zaradi njegovega naravnega voditeljstva in zaradi odgovornosti, ki ra tem temelji.

Vsak poklic je služba. Tudi z delom v poklicu služimo Bogu, kakor ga slavi vsaka stvar že s tem, da čim bolj ostvarja v sebi zamisel, ki jo je Stvarnik vanjo položil. Samo ljudje pa moremo vedeti in po prosti odločitvi opravljati svoje delo tako, kakor je božja volja. Ko služimo Bogu, pa služimo tudi sebi, saj pri delu razvijamo svoje zmožnosti, zaposlujeemo svoje ustvarjalne sile, dosegamo neko zadovoljstvo in celo srečo, pa pridelujemo sredstva za življe-

nje sebi in tudi bližnjim. Ko govorimo o sredstvih za življenje, ne mislimo le na tvarna sredstva, na vsakdanji kruh, saj človek ne živi le od kruha. Z delom ali v poklicu odkrivamo in ostvarjamo vsakovrstne vrednote, ki nam in drugim delajo življenje bolj plemenito, bolj vredno življenja.

Od te trojne službe, službe Bogu, sebi in bližnjemu, pa še zdj za osvetlitev izobraženčeve pravnosti še posebej važna tretja. Ker se okoriščamo tudi z dobrinami, ki so jih ostvarili drugi, smo dolžni enako tudi mi prispevati svoj delež k zakladu vrednot, ki služijo skupnosti. Ne smemo svojih zmožnosti in poklicnih nalog opravljati tako, da bi to morda bilo drugim celo v kvar. Temu izobraženec laže zapade kot drugi ljudje, ker dela v socialno odgovornejših poklicih in ker je njegovo delo težje kontrolirati, pa še ker so njegove napake težje popravljive. Če krojač pokvari blago, se to takoj opazi in ga ne more nadomestiti, če čevljar slabo naredi čevlje, jih naročnik ne bo vzel in ne plačal. Pri obeh in pri mnogih drugih delavcih je namreč kakovost dela in izdelkov lahko ugotovljiva; če se kdaj ne opazi, pa je v škodo le manjšemu številu ljudi.

Čisto drugače pa je s škodo, ki jo zaradi nesposobnosti, nevestnosti, nemarnosti ali zaradi iska-

nja drugih ciljev more povzročiti inženir, kateri postavi poslopje ali zgradi most, ki se potem zrušita in pokopljeta pod razvalinami ali vržeta v brezdno cele množice ljudi. Ali zdravnik, ki napačno ugotavlja bolezen ali predpisuje napačno zdravljenje, ubija ljudi pri operacijah. ..., ali pa „zdravi“ zdrave, da iz njih vleče honorarje. Ali vzgojitelj, učitelj ali profesor, ki more družbi pripraviti cele rodove ljudi, kateri ji ne samo ne bodo v prid, marveč morda celo v hudo škodo, celo pohujšanje. Kdo more tukaj pravilno ugotoviti pravilnost ali nepravilnost dela, in kdo more škodo, ki jo morda povzroči, namestiti ali popraviti? Zato je pravna odgovornost ljudi v takih poklicih in njim podobnih toliko bolj važna.

Drugi razlog za to, da mora izobraženec še posebno gojiti pravo naravno življenje, pa temelji na njegovem naravnem voditeljstvu. O tem smo že govorili in bomo še. Vsi ljudje imamo oči obrnjene navzgor v tem smislu, da bolj opazujemo tiste, ki nas kakorkoli prekašajo, kot pa druge. Zato ne samo bolje vidimo, kadar je pri njih kaj narobe, marveč se tega celo tega narobe, preveč radi tudi sami oprimemo, kakor da bi nas tudi nekako njim približalo ali nas z njimi izenačilo. Zato je zgled „višjih“ tako važen, in slab zgled še posebno poguben. Pohujšujemo lahko druge tudi nehote.

Razen tega mora izobraženec že po svoji družbeni in kulturni vlogi „učiti nevedne“. To se pravi, zaradi sposobnostj pravilnejšega spoznanja, mora iskati najpravilnejšo življenjsko pot ne le zase, marveč jo mora kazati tudi drugim. Marsikdaj je dolžan spregovoriti in lahko zbudi le posmeh, če sam ne ravna tako, kakor uči druge. Ni sicer tako, da bi zaradi lastnih napak izgubil pravico učiti druge, kakor nekateri menijo. Ko je pred več leti naše Oznanilo v članku o spoštovanju duhovnikov prineslo zgodbo o irskem župniku, ki se mu je pripetila nezgoda, da se je opil, pa je naslednjo nedeljo pridigal, kako grda stvar je pijanstvo in je zaradi njega trdo prijemal svoje župljane, sem v neki družbi moral tega župnika braniti, ker so navzoči bili mnenja, da bi moral molčati, ker je tudi sam zagrešil,

kar je pri drugih obsojal. Dokazoval sem, da ne samo da je imel pravico učiti, kakor je prav, da tudi to ni bila samo njegova stanovska dolžnost, marveč je prav tedaj bil dolžan povzdigniti glas, ko je njegov lasten zgled mogel pri kom zbuditi mnenje, da končno pijarčevanje ni tako huda napaka, če se je tudi sam župnik, čeprav morda le enkrat, v tem pogledu spozabil. Grešiti je človeško, vsi grešimo in se nam često ne posreči, da bi se greha obvarovali. Toda mnogo globlje se pogreznemo v hudobijo, če greh opravičujemo z molkom ali celo z besedo. Tedaj ne živimo tako, kakor bi morali živeti in učiti, z molkom ali besedo učimo to, kar delamo. Irski župnik se je po nesreči upijanil, toda ohranil je dostojanstvo s tem, da je napako grajal, čeprav je pri tem tolkel po sebi, čeprav je morda na kakem obrazu odkril piker posmeh.

Torej tudi kdor sam greši, s tem ne izgubi ne pravice in ne dolžnosti, da druge pouči, kako je prav. Toda težje je učiti in manjši je uspeh učenja, kadar ni tako, da „što kaže inom i sam svojim potrduje činom“, kot pravi hrvaški pesnik. Zato mora izobraženec, ki je naravni vodnik soljudi, še posebno paziti nase, da že vnaprej ne ojalovlja svojega dobrega prizadevanja.

Če raj še omenimo, katerih napak naj se izobraženec posebno varuje in katere kreposti naj posebno goji, lahko na kratko pove-

Namen Apostolstva molitve za julij

Splošni: Da bi odgovorni v deželah Srednje Amerike uspeli v prizadevanjih za krščanski mir.

Misijonski: Da bi uspevale misijonske ustanove, ki so nastale v Latinski Ameriki, v Aziji in v Afriki za misijonsko delo v drugih deželah.

mo: Poleg napak, h katerim je kot človek še posebno nagnjen, naj se bori zlasti še proti tistim, ki brste kot divji poganjki na njegovi izobrazbi, proti napuhu, nestrpnosti, proti pretiranemu racionalizmu in skepticizmu. Goji pa naj posebno kreposti, ki tem napakam nasprotujejo: ponižnost in skromnost, strpnost, krotkost in ljubezen do bližnjega. Poleg imenovanih naj goji še kreposti, ki mu pristajajo kot razumniku in kulturnemu vodniku, to je tiste, ki so bolj umskega značaja; umnost, vednost, modrost, pa kraljico vseh kreposti pravičnost, posebej še tudi tako imenovano umsko pravičnost. Kot gredico, na kateri morejo kliti in uspevati te kreposti, pa naj skrbi za živo vero, temelj vsega nravnega življenja.

(Bo še.)

Vinko Brumen

Sin človekov

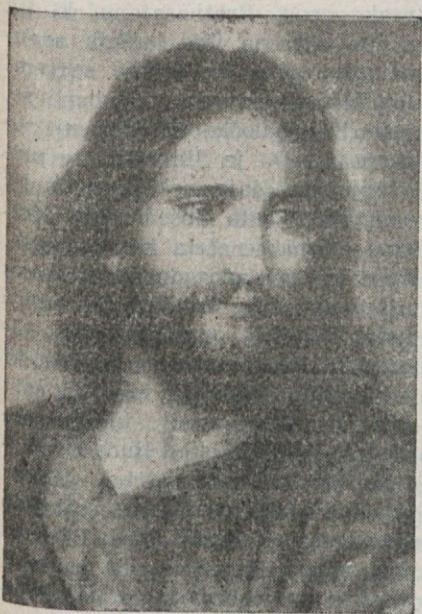
(Nadaljevanje)

Kakšne so značajske poteze, vsajene na ta edinstven človeški primerek?

Pred sabo imamo vrsto skrajnih polarnosti, ki še bolj utrjujejo vtis o neponovljivosti tega lika.

Iz njegove besede veje nadčloveška samozavest.

„Pred vami je nekaj več kakor tempelj, več kakor Jona, več kakor Salomon... Jaz sem pot, resca, življenje... Nebo in zemlja bosta prešla, a moje besede ne bo-

do prešle... Kdor pade na ta kamen, se bo raztreščil... Jaz sem luč sveta...“

S takšno samozavestjo ne nastopa nihče v zgodovini. To je bilo izrečeno enkrat samkrat v času. S tem samopredstavljanjem sploh ni kaj primerjati. To je Jaz, ob katerem zbledi samozavest najbolj norih diktatorjev. Kdor hoče na primer prepoznati Antikrista v Adolfu Hitlerju, bo moral priznati, da je v primeri s to monumentalno samozavestjo Hitlerjevo izprsavanje psihopatika klovna.

In vendar — katera veličina v zgodovini nastopa obenem s takšno ponižnostjo?

Potem ko zapusti Nazaret, je brez lastnega stanovanja. Živi od miloščine. Nagonsko ga vleče k človeškemu dnu — k zaničevanim, k potrebnim, k bolnim. Kot protivzor napuhu sveta postavi na pedestal otroka. Na kraju svoje zemeljske poti umije na poslovilni večerji vseh štirindvajset nog svojih učencev, tudi noge človeka, o katerem ve, da ga izdaja. Na koncu s polno zavestjo, brez sence upornosti, tako rekoč s samoumevnostjo sprejme nase usodo zločinca, tovariša dveh ubijalcev.

„Učite se od mene, ker sem krotak in iz srca ponižen.“

Brezprimerna samozavest se torej v tem človeku družijo z brezprimerno skromnostjo.

Njegova velikodušnost je brezmejna. Njegova družbena akcija meri prvenstveno na trpeče človeš-

ko meso: nemi, hromi, slepi, kručljavi, krvotočni, gobavci, vročičniki, obsdenci. Njegovi učenci znajo biti nedovzetni do grotesknosti, pa je do njih do kraja prizanesljiv. Ko privedejo predenj prešušnico, ki bi morala biti — zasačena in flagrantni, kot se reče — po Mojzešovem zakonu kamnana, se z njo razgovori s toplino, kakor če bi mu bila tista ženska prinesla kosilo, kaj šele, da bi jo obsodil. Izdajalca počasti z besedo prijatelj prav v hipu, ko ga izroča rabljem. Ko obvisi na križu, kliče usmiljenje nad drhal, ki se naslaja nad njegovim umiranjem.

Skratka, tudi v tem primeru ni kaj primerjati: to je velikodušnost, ki prehaja v nadčloveško.

In vendar Kristus ni dobričina, kot se reče. Ni kakšna slepa tutka, ki bi pustila pometati s seboj. Ni eksaltiraneec, ki bi svoje srce prodajal okrog na pladnju. Vse njegovo ravnanje daje vtis neke prav ostre prisebnosti. Vnaprej spregleda zasede, izza katerih ga hočejo njegovi nasprotniki naskočiti. V past se nikakor ne dá ujeti.

Kristus namreč ve ne samó, da zlo obstaja, ampak celó, da mora obstajati. Ne toliko materialno, telesno ali socialno zlo, kolikor tisto zlo, ki iz nekega svojega mračnega misterija sovraži resnico. In to je tista demarkacijska črta, pred katero se tudi njegova velikodušnost ustavi.

Kjer ne najde vere, odseka s svojim čudodelništvom. V rodnem, skeptičnem Nazaretu kakega več-

jega čudeža sploh ne naredi. Ko farizeji hočejo od njega znamenje z neba — mi bi rekli vesoljski špek-takel —, jim ga slovesno odreče. Kadar ozdravlja, dela to brez sen-ce nastopaštva, a tudi v polri prisebnosti. Včasih pred ozdravljenjem preizkusi vero prosilca. Pa-zi, kdo mu je za čudež hvaležen. Svoje čudodelniške sile ne stresa tjavdan. Ko neka ženska tako rekoč ukrade ozdravljenje s tem, da se ga v gneči skrivoma dotakne, hoče vedeti, kdo je to bil. Preden ozdravi hčer Sirofeničanki, izsili iz nje tako rekoč junaško dejanje vere vanj. Sploh ima človek vtis, da pri svojem čudodelniškem nastopanju vodi sam s seboj neko prav tiho kakor ostro evidenco.

Kristus tudi ni za dialog za vsako ceno. Proti satanu, ki ga skuša, niti ne išče lastnih argumentov: suho ga zavrne s tremi biblijskimi navedki. „Poberi se, satan!“: dialoško razpoloženje to ravno ni. Da je Sin božji, to priznanje mu daje nekajkrat hudič sam skozi usta obsedencev: Kristus priznanje očeta lažji ignorira. Če naleti na radovednost, ki se mu zdi neumestna, radovednežu zapre usta. Na vrsto vprašanj noče odgovoriti. Na primer na takšna, ki srbijo tudi krščansko radovednost: kdaj bo konec časov, kje bo poslednja sodba, koliko ljudi bo zveličanih. Večkrat potrto utihne: znamenje, da se mu zdi vsakršno besedovanje odveč. Pred Pilatom ima idealno mogočnost, da zablešči v svoji samoobrambi, a na ploho

vprašanj molči. Skozi evangelij se vleče sekvenca pretresljivih molčanj.

K brezglavemu razdajanju ne navaja niti učencev. Tu je vmes prepričanje, da obstaja tudi meja, kjer je treba odnehati. Tudi delo za kraljestvo mora imeti neko svojo taktiko. Skozi stvarstvo teče skrivnostna ločnica, čez katero ni riniti.

Brezmejna velikodušnost se torej druží z ostrim čutom za razumno, umestno in možno: spet enkratna bipolarnost, v kateri se izraža uravnovešenost tega Bitja.

Kristusova milina spada tako rekoč že med splošno sprejete pojmovne arhetipe. Kristus, ki objema otroke, ki nežno govori s prešuštnico, ki daje svoje prsi v naslon ljubljenu apóstolu, ki kot jagnje sprejme nase grozote trpljenja. Da je to morala biti pri njem prav izrazita poteza, lahko sklepamo tudi iz tega, kako je pritegoval žensko občutljivost. Evangelij je poln žensk. Nasprotovanje proti njemu nikjer ne prevzame ženskega obraza in imena. Pa tudi Kristus nima pravzaprav do ženske enega samega ostrega nastopa, kakor ga ima sicer celó do prvaka apóstolov Petra. In ženska mu to simpatijo povrne: z vrha križa vidi Kristus pod sabo skoraj same ženske glave. Tudi vstalega Kristusa vidi najprej ženska. Sploh ima človek vtis, da se ženski element bolj odpira njegovemu odrešenjskemu sporo-

čilu kakor moški.

Vendar ta milina nikakor ni nemoškost. Po potrebi zra postati tudi zagnana ostrost. Pred farizeji zraste celó v plamtečo ogorčenost. Vzkipeti zna celó do proške jeze, ko na primer v templju frčijo skledje menjalcev, ko je Peter zavrtnjen kot satan alj ko jalovo smokvino drevo uvene pod njegovim prekletstvom. V spopadu z judovskim klerom v templju je monumentalno izzivalen: „V čigavem imenu delam, kar delam? Ne povem vam!“ In v njegovem rovem vesolju se ne najavlja samo radostno svatovanje pri Očetu, ampak tudi tema in v njej škripanje z zobmi. Kot sodnik ne bo samó zanosno sprejemal, ampak tudi togotno zavračal s strašnim „Ne poznam vas!“

Kristus zna biti tudi nedopovedljivo strašen: „Za sodbo sem prišel ra ta svet, da spregledajo, kateri ne vidijo, in da oslepe, kateri vidijo.“

Za kristjana se ta vznemirljiva bipolarnost že pogreza v skrivnost, po kateri se neskončna Dobrota druží z neskončno Pravičnostjo.

V podobno skrivnostno bipolarnost se nam pne pojem, ki ga lahko ozračimo kot Kristusovo revolucionarnost.

Ob prepadni prevratnosti govora na gori se človeku zazdijo na primer današnje krilatice maoistične levice nič več kot solze mačk. In vendar je Kristus sociološko gledano tako malo revolucionaren,

da pravzaprav ne oporeka nobeni politični in družbeni strukturi. Je sicer zaveden Jud, ki se je zmožen zjokati nad tragično prihodnostjo svojega naroda, a v nasprotju z zelotji prizna upravičenost davka Rimu: z drugo besedo, ne zanika zakonitosti okupatorske oblasti. Ljudje so mu brez razlike izenačeni na ravni svobodnih otrok božjih; a protj suženjstvu se re izrazi.

Formalno ne zavrže niti tega, kar je v teku stoletij pridodalo Mojzesovi postavi dlakocepstvo pis-moukov. Po sodbi judovskih učiteljev je Mojzesova postava obsegala nič marj kot 613 določb, od teh 248 zapovedi in 365 prepovedi: formalno Kristus ne odpravi niti ene. Skrajna dinamika duha se v njem družji z neko suvereno družbeno ravnodušnostjo. Zakaj zarj vrelo usode ne priteka iz stvari in iz razmer, torej iz družbene podstavbe, ampak iz človeka. Sprožilec človeškega dogajanja zanj ne tiči v družbenosti, ampak v človekovem srcu in duhu. Ena sama dialektika mu je bistvena: med dobrim in med zlom, med Očetovo voljo in lastno voljo.

Kaže ob vsem tem reči, da je Kristus kot človek to, čemur pravimo kompleksen značaj? Nasprotno, v galeriji enkratnih osebnosti ni lika, ki bi bil enovitejši. Evangeljski Kristus je prav zaradi tega lik, ki presega vsako domišljjsko zmogljivost. Dokaz za njegovo zgodovinskost je mogoče videti že v tej njegovi psihološki enkratno-

PREDPOMLADNA SLUTNJA

Ko izpijo bregovi luč
in v mir zahrepenijo veje,
mi groza z ranjeno glavó
ognjenih zrn v srce naseje.

In v predpomladri želji prst
poljubljam, v sanje potopljeno,
in žejen iščem sveto kal
z življenjem mladim prepojeno.

Joj, grudo je oklenil mraz,
med prsti kepe se drobé,
zakričal rad bi kakor blazen,
a sinje ustnice molče.

France Balantič

.....
sti. Zatekati se ob tej granitni psihološki strukturi h kakršnikoli mitološki teoriji more biti le jalovo početje.

Takšen lik, v svoji enovitosti tako nabit z nadčloveškimi polarnostmi, je nemogoče izfantazirati, tudi če si obdarjen z domišljijo Dostojevskega. Ta človek je obenem preveč zanosen in preveč stvaren, obenem preveč mil in preveč priseben, obenem preveč velikodušen in preveč strašen, preveč revolucionaren in preveč konservativen, z eno besedo preveč resničnosten, da ne bi bil eksistiral.

Isto dvojno razsežnost lahko opazimo celó v njegovem govornem slogu. Kdo v svetovni literaturi govori na izvirnejši način kakor Kristus? In vendar je obenem vse njegovo oznanjevanje pretkaró z biblijskimi navedki.

Moralno zlo ali greh v luči razodetja

Posebno zasluži pozornost moralno zlo ali greh. To pa zato, ker je grešnost najbolj usodna človeška pomanjkljivost. To se kaže najprej v širini drugih vrst zla, ki izvirajo iz greha. Samo slutimo lahko, koliko trpljenja povzročita človeška grešnost in moralna pomanjkljivost. Neizmerno veliko gorja si povzročimo ljudje sami in sicer ne samo posamezniki drug drugemu, temveč tudi po vseh krivičnih strukturah in ustanovah, ki urejajo človeško zasebno in družbeno življenje na sploh. Človeška družba in njena dejavnost sta usodno zapleteni v krivičnost, izkoriščanje nasilje in zmoto ali enostransko razumevanje človeka. Zato s svojim krivičnim in grešnim ustrojem navajata posameznike h grehu, ga v grešnih navadah vzgajata in napačno oblikujeta njegovo vest.

Še bolj pa prihaja izjemna usodnost moralnega zla do izraza, če pomslimo, kako globoko zajame človeka. Po grehu je prizadet človek v najbolj osrednjem delu svoje osebnosti, v svoji svobodi. Zato nobeno drugo zlo ne iznakazi človeka tako globoko kot greh. Tu je tudi razlog, zakaj ima človeška grešnost tako široke in vse-

stranske posledice, po drugi strani pa tudi razumemo, zakaj ima krščanska vera zaslužnjenost grehu in osvobojenje od nje v središču svojega veselega sporočila o odrešenju po Jezusu Kristusu.

Zavest krivde in kesanje sta med najbolj razširjenimi človeškimi doživetji in čustvovanji. Vendar je treba vedeti, da krščanska zavest človeške grešnosti ni samo splošno človeško izkustvo moralne pomanjkljivosti. Zgodovina razodetja nas uči da se je zavest pravne krivde izčiščevala ob vedno bolj popolnem razodetju Boga Odrešenika. Šele božje razodetje nam odkrije pravo globino greha. Ko v veri vidimo, kako globoko je moral Bog poseči v naše življenje, in ko vidimo, kako je živel in učil živeti učlovečeni božji Sin, se šele zavemo, kako daleč smo od našega Učenika in od božje popolnosti in svetosti, h kateri smo poklicani (prim. Mt 5, 48). Zato je razumljivo, zakaj je v sodobnem razkristjanjenem svetu zavest greha zbledela ali pa se je popačila.

Predvsem se je popačila s pozunanjenim pojmovanjem greha, se pravi greha kot zgolj prestopka (božje) zapovedi. Greh ni po-

sebna vrsta kazenskih prekrškov, saj tudi božje zapovedi niso zakoni, ki bi jih samovoljno izdal Bog kot vladar veselja in zgodovine. Greh tudi ni v prekršitvi ustaljenih in uzakonjenih cerkvenih ali družbenih navad. V čem je bistvo greha, lahko sprevidimo samo, če imamo nenehno pred očmi božji načrt stvarjenja in odrešenja in človekovo najbolj temeljno usmerjenost k življenju z Bogom.

Ko se človek odvrne od Boga, ko življenje z Bogom zametuje in se noče odpreti božji volji in božji skrivnosti, ampak hoče živeti zgolj sam in si sam določati, kaj je dobro in kaj zlo, greši. Vsak greh pa je tudi nekakšno prikrito ali odkrito in zavestno malikovanje. Namesto da bi človek iskal življenjski cilj in srečo v Bogu, ju išče v omejenih, ustvarjenih in minljivih stvareh. Grešiti se pravi, odvrniti se od Boga in se obrniti samo k stvarjem (uživanju, potrošnji, delu, bogastvu, ugledu, družbeni uveljavitvi itd.), ki jih človek začne jemati kot nekaj najvišjega, pred čimer mora vse, tudi pravi in edini Bog, umolkniti in stopiti na drugo, podrejeno mesto. Tako grešnik odklanja božji red in se polašča božjih pravic: „...Zamenjali so božjo resnico z lažjo in so častili in molili rajši stvari ko Stvarnika, ki je slavljen na veke“ (Rimlj 1, 25).

Razodetje pa nas uči, da je človek grešno zlorabil svojo svobodo

že na začetku svoje zgodovine in „hotel doseči svoj cilj zunaj Boga“ (CS 13, 1). To, kar se je začelo s prvim, izvirnim grehom, se je v zgodovini še poglobljalo, naraščalo in prežemalo kot greh sveta človeško civilizacijo in kulturo, družbeno in zasebno življenje. Človek je vedno bolj postajal suženj greha (prim. Jan 8, 34). To zaslužjenost doživlja na najrazličnejše načine. Ljudje smo nagnjeni k zlemu in pogreznjeni v mnogotero zlo. Sami v sebi smo razklani. „Zato se vse človekovo življenje, tako posameznika kakor tudi družbe, izkazuje kot dramatičen boj med dobrim in zlim, med lučjo in temo. Še več: človek odkriva, kako je sam nesposoben, da bi se iz svojih sil uspešno boril proti napadom zla; in tako se vsakdo čuti kakor zvezanega z verigami... Greh človeka samo okrnjuje, ko ga odvrča od tega, da bi dosegel svojo polnost“ (CS 13, 2). Vsak greh je zapiranje vase in neupravičeno, sebično iskanje samega sebe, zato pa vodi tudi v izgubo samega sebe (prim. Mt 16, 25).

Kdor greši, ne nasprotuje samo Bogu, temveč razdira red stvari, ki izhaja od Boga samega. Greh torej ni nasprotovanje kakšnim zunanjim, od zunaj danim zakonom, temveč tistim naravnim zakonom, ki so dani — vsaj v neki meri — s samim bistvom sveta in človeka v njem. Kdor greši, ruši notranjo zakonitost, s tem pa povzroča svojo nesrečo in nesrečo

POT BREZ KONCA

Reci mi, mati, besedo,
besedo v slovo,
vidiš me zadnjikrat,
mene več k tebi ne bo.

Pokropi me z blagoslovljeno vodó,
da najdem vsaj konec poti,
mati, jaz pojdem duše iskat,
mati, tja, kjer jih ni.

France Balantič

soljudi. V to stanje grešnosti in odtujenosti je po človekovi odgovornosti potegnjeno vse stvarstvo, zato tudi vse stvarstvo pričakuje popolnega odrešenja (prim. Rimlj 8, 19—24).

Grešnost razdira človeško skupnost in povzroča neslogo. Vsako grešno dejanje je naravnano tudi proti soljudem. Zavira zgodovino odrešenja. Božje ljudstvo, ki je poklicano, naj raste v božji svetosti, njegovi grešni člani ovirajo pri izpolnjevanju te bistvene in vzvišene naloge. Kam vodi greh in kako škodi zgodovini odrešenja, najlaže spoznamo, če upoštevamo greh zavrnitve Odrešenika Jezusa Kristusa. Vsak greh je po svoji naravnavi in svojih skrajnih mogočih posledicah soudeležba pri tistem grehu sveta, ko so ljudje bolj ljubili temo kot luč in zavrnilo božjega Odrešenika (prim. Jan 3, 19).

Ko v veri spoznamo bistvo grešnosti, lahko s tega poglobljenega vidika pritrdimo apostolu Janezu, ko govori o vesoljni razširjenosti

greha (prim. Jan 1, 10). Zavedamo se tudi resnice, ki jo je izpovedal apostol Pavel, da smo vsi grešili in smo brez božje slave (prim. Rimlj 3, 23). Bolj ko se odrešimo pozunanjenega pojmovanja greha, bolj bomo tudi prepričani o vesoljni grešnosti in potrebi po odrešenju.

Ko postavljamo greh v globino svojega srca, se zavedamo, da vpliva na vse naše umske in hotenjske zmožnosti. Naše spoznanje in naša vest sta zamegljena, naša presoja je negotova, naše hotenje je pogosto napačno usmerjeno. Zato je naše svobodno odločanje okrnjeno. Zato se zavedamo vseh posledic greha za svet. Vendar pa se po drugi plati tudi verujemo, da ne bi vsake nesreče, ki doleti ljudi, prehitro in neupravičeno povezovali z osebnimi krivdami. Tudi naš Učitelj nas je svaril pred takim početjem (prim. Lk 13, 1—5). In ker se bistvo grešnosti posameznega človeka določa predvsem v globinah njegove svobode, tam, kjer se odloča za Boga ali mimo njega ali mogoče celo proti njemu, more za globino krivde vedeti samo Bog, ki edini pozna naše srce. Zato se varujemo obsojanja drugih ljudi. Tudi ko njihovih dejanj ne moremo odobravati, jih skušamo razumeti in jim pomagati brez očitanja in brez občutka večvrednosti.

Ker smo ugotovili, da je z grehom prizadeto jedro naše osebnosti, naša svoboda sama, se hoče-

mo vedno bolj truditi, da bi dobro razlikovali med duševnimi občutki krivde, raznimi bolezenskimi nagnjenji k takim občutkom in osebnimi nezrelostmi z ene strani in pristno krščansko spokornostjo z druge strani. Zato bomo radi upoštevali vse, kar nam lahko glede tega povedo psihološke in druge vede. Prav tako se bomo varovali zastraševanja, neutemeljenih groženj, utesnjevanja in neutemeljenega vcepljanja občutka krivde, da ne bi zavirali rasti v zdravi krščanski svobodi in odgovornosti.

Pred božjo svetostjo občuti ver- ni človek svojo oddaljenost od popolnosti, h kateri je poklican. To pa ga ne oddaljuje od Boga, temveč se z zaupanjem bliža bož- jemu neizčrpnemu potrpljenju, usmiljenju in razumevanju. Ve, da Bog ni poslal Sina, da bi svet obsodil, ampak da bi se svet po njem zveličal (prim. Jan 3, 17). Pogled na svojo grešnost in na

božjo dobroto ga vzpodbuja in si- li, da se dan na dan tega spomi- nja in slavi božje odpuščanje. Prav posebno pa se rad udeležuje spokornih pobožnosti in prejema zakrament sprave. In ker se zave- da, da mu je bilo veliko odpušče- no, tudi sam rad odpušča vsem, ki misli o njih, da so mu storili krivico (prim. Mt 18, 23—25). Smisel za odpuščanje in odpoved vsakršni maščevalnosti je najtes- neje povezan s krščanskim odre- šujočim gledanjem na človeško grešnost in zavestjo božjega po- nujenega odpuščanja in odreše- nja. Prav tako se pravi kristjan nikoli ne povzdiguje nad druge ljudi. Kadar moli za spreobrnje- nje grešnikov, moli vedno najprej sam zase. V tem smislu je treba še bolj prilagoditi naše molitve za spreobrnjenje grešnikov, da se bomo izognili vsaki nevarnosti farizejskega zadovoljstva s samim seboj in prezirljivega pomilova- nja drugih.

(Prenova 6)

PRAZNIK OTROK

V reki, kalni od dobre prsti,
lep, prašen grozd sem opral.
Star popotni berač ga je dal,
večer je, kaj bi z njim sredi noči.

Na ustnicah mi je sladki sok nasmejan
kakor trudne molitve poljub.
Zdaj bom sanje izpil iz vseh kup,
jutri bo praznik otrok in moj dan.

France Balantič

Utopija in zločin

Kljub neuspehom in polomom komunistične družbene ureditve v deželah, kjer je komunizem prišel na oblast, je v svojih različnih verzijah resna nevarnost za človeštvo. Kljub uporu delavskih množic na Poljskem, katerim bi naj bil odrešenik, so mnogi še vedno slepi, posebej še v gospodarsko zaostalih deželah Latinske Amerike, Afrike in Azije. Mnogi v teh deželah se dajo zapeljati komunističnim avanturistom, ki jih potem pahnejo še v večjo nesrečo in suženjstvo.

Ob dokazih praktične neuporabnosti komunizma za rešitev družbenih vprašanj človeka, predvsem vprašanja kruha in svobode, mnogi v naših dneh ugotavljajo, da komunizem, kot so si ga zamislili Lenin, Trocki in Stalin v Rusiji in komunisti drugod po svetu, nima nič skupnega z idejami Karla Marxa, da je samo revna karikatura tega, kar bi moral biti. Morda je to res, če se vzame marksizem iz prvih dni njegovega pojava, vendar se pa v praksi poslužujejo vseh Marxovih ekscesov, predvsem v sovraštvu in zatiranju človeka s pomočjo brezbožne in nemoralne diktature. Sicer pa pri tem ne gre pozabiti, da je vsaka diktatura, pa naj pride s katerekoli strani, že v svojem bistvu nemoralna. Debata o tem je postala posebej živahna letos ob stoletnici Marxove smrti (14. 3. 1883).

Korenine komunizma

Marx je oče družbene teorije, ki se po njem imenuje marksizem in jo njegovi somišljerniki hočejo že skozi stoletje realizirati v različnih oblikah komunizma ali socializma vse do naših dni. Pognal je tudi postranski veji italijanskega fašizma in nemškega nacionalsocializma, ki sta pa že žalostno propadla.

V mladosti je Marx študiral pravo v Bonnu in Berlinu. V Berlinu se pod vplivom Heglovih idej izvršijo v njegovi duševnosti velike spremembe. Srečal se je tudi s krščanstvom in hoče biti humanist, hoče dobrobit človeka. Dobro človeka in družbe se doseže z delom in se ne obotavlja postaviti krščanstva v središče svojega humanizma.

Toda ne vztraja na tej poti. Postopoma postaja kritičen do krščanstva, njegov nasprotnik in sovražnik. Oprime pa se še bolj Heglovih idej in je njihov radikalen razlagalec. Ta radikalizem pride najbolj do izraza v dejstvu, da na mesto ideje, ki je pri Heglu vodilo vsega, postavi materijo. Hegla je obrnil z glavo navzdol. Vendar tudi v tem Marx ni originalen. Že Feuerbach je deloma preobrnil Hegla narobe, ko je na mesto ideje postavil materijo. Marx si je to prisvojil in dodal še dialektiko, pozneje najmočnejše orožje „proletarske“ revolucije. Zato je za razu-

mevanje Marxa potrebno poznati Hegla in tudi vpliv Feuerbacha na njegovo formacijo.

Po Marxu je veselje nastalo samo od sebe, vse je materija. Ta je v nenehnem razvoju, v stalni evoluciji in ta je dinamična in dialektična (dialektični materializem). Človek je materija, ni Boga in transcendence. Materija se projektira skozi zgodovino s sodelovanjem gospodarskih činiteljev. Presežna vrednost je vodilo te gospodarske teorije. Kapitalisti izplačajo delavcem samo menjalno vrednost, presežno vrednost ali vrednost koristnosti pa obdržijo za sebe. Ta pripada v celoti delavcem in ker so prikrajšani, pomeni izkoriščanje delavskega razreda.

Zaradi materialističnega pojmovanja človekovega razvoja aplicira dialektiko tudi na zgodovinski razvoj (zgodovinski materializem). Obstoječa kapitalistična družba izkorišča delovne ljudi, jih drži s prisilo v stalnem pomanjkanju in revščini. Toda pod vodstvom Marxovih idej se bo proletarijat združil, z revolucijo strmoglavil buržoazijo in kapitalistični družbeni red. Zavladala bo diktatura proletariata, razred proletarcev, ki bo uničil razred izkoriščevalcev. Po tej diktaturi proletariata bo prišlo do brezrazredne družbe, v kateri bo vse skupno, resničen komunizem. Vsak bo prispeval k skupni blaginji po svoji sposobnosti in prejemal po svojih potrebah.

Nekateri neomarksisti trdijo, da Marx ni napovedal diktature pro-

letariata. Leta 1848 objavi Komunistični manifest, v katerem skupaj z Engelsom razloži teorijo razrednega boja. Ta je posledica gospodarskih interesov v proizvodnji. Obstaja razred izkoriščevalcev in razred izkoriščanih. Izkoriščani se bodo uprli, uničili razred izkoriščevalcev, kar vodi v brezrazredno družbo. V pismu J. Wendemeyerju (1852) govori o tranzitorni diktaturi proletariata, toda v delu Razredna borba v Franciji (1859) in v kritiki Gothskega programa (1875) pa omenja revolucionarno diktaturo proletariata. Ta pa ne pomeni samo nasilen prevzem oblasti, ampak tudi maščevanje po zgledu francoske revolucije korcem 18. stoletja. Revolucijo vodi nova etika, vse je moralno in dovoljeno, kar vodi k uničenju nasprotnika. Ta nova etika je izključna last proletariata.

Marxov družbeni program

Vsa oblast v družbi pripada proletariatu. Dosegel jo bo z revolucijo in nasiljem.

Zasebna lastnina je sredstvo izkoriščanja in vir vsega zla. Zato proletarijat na oblasti razlasti buržoazijo in koncentrira v proletarski državi vsa proizvodjalna sredstva.

Odpravi se tudi zasebna zemljiška last, a se jo lahko proda nazaj kmetom za življenjsko dobo kupca. Ta dohodek je za kritje potreb proletarske oblasti.

Vse je belo zdaj
 beli prsti, bel obraz,
 bel neskončni kraj,
 bel je mrtvi, mrtvi čas.

Balantič

Odpravi se dedovanje, uvede močan progresivni davek na dohodke in premoženje, v kolikor ga še ni zapolnila proletarska oblast.

Upornikom proletarski revoluciji in beguncem se zaplerj vse premoženje v korist države.

Kredit se koncentrira v državni banki, vsa transportna sredstva so v lasti države, enako tudi trgovina.

Nova podjetja sme ustanavljati samo proletarska država.

Prepove se zaposlovanje otrok, a uvede obveznost dela za vse in enakopravnost med spoloma.

Država nudi obvezno brezplačno šolanje za vse šoloobvezne otroke.

Odpravijo se razlike med mestom in deželo.

Zanimivo je, da Marx ne govori o socialni zaščiti niti o plačah, ki bi jih naj prejemale delavci v proletarski državi, ne o tem, kako bo odmirala proletarska država in kako se bo izvedel prehod v komunizem.

Utopija in zločin

Marx je hotel biti realist, največji družbeni reformator. Vendar

se ni pomaknil niti za korak naprej od socialistov utopistov, ki jih je kritiziral. Bil je utopist, ker je izhajal iz idej, ki so v nasprotju s človekovo naravo in življenjsko realnostjo.

Bodočnost je predvideval na podlagi svoje dialektike, izhajajoče iz gospodarskih in družbenih pogojev življenja. Niso se uresničile njegove napovedi o katastrofalnem propadu kapitalističnega družbenega reda. Komunizem ni prišel na oblast v industrijsko razvitih deželah, ampak v fevdalno poljedelski državi. Zapadno evropski proletariat ni postal bolj reven, ni prišlo do proletarske revolucije zaradi koncentracije kapitala v zasebni lasti. Nasprotno, proletariat se je v teh deželah izkopal iz revščine in znatno izboljšal svoj tvarni in družbeni položaj, dosegel je politično enakopravnost in socialno skrbstveno državo.

Po poskusu v Sovjetski zvezi so se komunistični režimj ustalili po sili orožja v vzhodno evropskih državah in nekaterih nerazvitih deželah Latinske Amerike, Afrike in Azije. Povsod vlada diktatura komunistične stranke, nasilje in revščina. Država še nikjer ni odmrila niti ne odмира, ampak vedno bolj pridobiva na sili oblasti v škodo svobode občanov.

Vladajočji novi razred komunističnih izbrancev, ki nimajo nič skupnega z delavstvom, išče osebnih koristi, uživanje in oblast. Nekdanji tajnik sovjetskega Politbiroja Božanov, ki je pred Sta-

linovimi čistkami pobegnil na Zahod, v svojih spomirih pripoveduje, da Lenin ni uresničeval marksizma, ampak po svoje zamišljeno diktaturo. Stalin ga je iz svoje rojstne dežele finančno podpiral, zato ga je poklical v Moskvo, kjer je izigral Trockega. Ni iskal osebnega ugodja, njegova žeja po oblasti pa je bila nepogasljiva. Tudi po Stalinu komunizem v Sovjetski zvezi ni rešil družbenih in življenjskih vprašanj človeka, niti v nobeni drugi deželi, kjer je prišel na oblast. Morebitna zboljšanja so začasna in vezana na pomoč iz kapitalističnih dežel. Zato se delavci upirajo komunističnemu nasilju, zahtevajo svobodo in dostojne življenjske pogoje.

Že petinšestdeset let se marksizem aplicira v praksi v vsej svoji moči pod etiko komunizma, socializma, nacionalsocializma in fašizma. Ta doba je zadosten dokaz, da je neuresničljiv, v praksi nečloveški družbeni sistem. V teh letih so komunistični režimi v Rusiji, zahodni Evropi, Aziji, Afriki in Latinski Ameriki ter nacional-socializem in fašizem za utrditev oblasti, v revolucijah in v medsebojni vojni ter koncentracijskih taboriščih uničili že približno sto milijonov človeških življenj. Človeška zgodovina ne pomni tako groznic posledic in zločinov, ki bi ga povzročila utopija človeka, prežetega s sovraštvom do sočloveka in do Stvarnika. August Horvat

STRAH PRED PRAZNOTO

Potopi v noč me in viharje;
razbij, razpali ustnice pokojne,
ne daj mi videti dlani prosojne,
ko segal bom v bežeče mirne zarje.

Saj veš, da bom tem bolj o Tebi sanjal,
če daleč, daleč boš za jutrom vabil,
ne bom, o Bog, nikoli Te pozabil,
če val krvi se v grlo bo zaganjal.

Iskal Te bo s poljubom Tvoje smrti,
iskal povsod in strgani mi prti
brisali bodo umazani obraz.

Če zrušil bom se v kamenito gaz,
prej ko zažgem na Tvojem se ognjišču,
bom vsaj Tvoj beli kamer na križišču.

France Balantič

Pismo iz Teharij

Teharje, 17. junija 45.

Dragi dobri znanec!

Vem, začudil se boš temu pisanju, ko boš prebral moje ime, na zamazanih kosih papirja; morda Ti bo celo nadležno; oprosti. Če moreš, preberi, ali pa shrani za pozneje, čez leta, ko se bo hudo-bija polegla, ko ne bo več niti naših polomljenih belih kosti.

Pišem Ti iz teharskih aren. Po klasifikaciji — ne sodbi — sem le še številka okostnjaka v skupini C, ki bo pobita. Zato prihajam k Tebi v upanju, da boš preživel to neurje, prihajam brez ornamen-tov besed. Tu, za bodočo žico, smo, zvezani z žico — domobranska voj-ska, izdana po zaveznikih.

Veš, če bi me sodilj in mi po-vedali moj greh in bi mi pustili poslednjo obrambo resnice, bi go-voril kakor pred Večnim sodnikom. Povedal bi jim našo upravičenost, za katero so nas rotile prve žrtve in naše ustrahovane vasi. Govoril bi jim resnico, kot sem jo videl, tudi z vsemi našimi grehi. Lažje bi umrl v tej pomladi. Tako pa so nam še živim zasuli usta z očitki, psovkami, obdolžitvami in krvjo. Le to je tu vsa resnica, kaznovana z ponižanjem, z gladom, udarci, mukami in pobitjem.

V tej zmedi preteklega časa Ti nisi bil z nami. Ne vem, če sva se

kdaj srečala med revolucijo. Mislim, da sva se razšla takrat, ob tistem prvem decembru na srednji šoli, ko smo pripravili praznovanje državnega praznika, ravno ob fašistični uri. Tisto takrat Tebi ni bilo všeč, zato sva se ločila. Nisem Te razumel.

Pozneje v pomladi so mi ugra-bili prijatelja, rekoč, da je izdaja-lec. Ko sem jih rotil, da ni res, so mi zagrozilj z „matildo“, če ne držim gobca. Tako so me ogolju-fali za moj ideal.

Tedaj sem Te razumel.

V meni je rastlo nekaj kakor prezir njihove umazane igre teror-ja, goljufije in podlosti lažne svo-bode.

Izkopal sem puško in šel prija-telja iskat.

Ko pa sem zvedel, da so ga mu-čili skozi dva dni in nato napol živega zasuli v poliških gozdovih, ga nisem več iskal — mrtvega prijatelja — tudi puške nisem več zakopal. Šel sem zločince iskat. Zato sem danes tukaj — zločinec in izdajalec v skupini, ki bo po-bita, prav tako v pomladi in mor-da prav tako živa zasuta.

Ko bi Ti vedel, kaj vse počenja-jo z nami!

Tudi če bi bila resnica vsega izdajstva in zločinov, dvanajst ti-sočev slovenske mladine nikoli ne more biti krivec tega!

Morda boš našel rojaka, ki se bo še upal misliti s svojim razumom. Povej mu, da smo bili slovenska mladina, ki je verovala v Boga in ljubila narod, kot so ras učili starši. Mladina, ki je zavračala brezboštvo, kot so nas učili v cerkvi. Mladina, ki se je postavila v bran proti temu breznarodnemu brezboštvu, ko je le-to postalo nasilno, kot nas je učila naša slovenska zgodovina in nam velevala vest!

Naš cilj ni bil nasilje, bil je obramba proti nasilju. Če smo kdaj prešli v nasilje, je to naš greh, ki zasluži pravično kazen!

Morda niti ne razumeš, kako da smo tu, v njihovih rokah, ko nisi čul o nikakih borbah ali pa morda o zadnji, tam pred Dravo, ko so nam zaprli pot, pa so se morali poraženi umakniti.

Veš, tudi jaz ne razumem. Ne vem, zakaj smo zapustili Ljubljano, pa ni padel en strel. Kako da smo tu tisoči, pa ni padel en strel. Zakaj je cel bataljon fantov prišel za nami prostovoljno, zavestno, v mučenje in grobove?

Ko bi Ti vedel, kako težko je umirati počasi, suženj in osramočen, umirati mlad v pomladi!

Vse se mi zdi kakor težak privid. Ko nas psujejo in udarjajo, že ne čutimo več. Pa se ponavlja vsak dan, namesto obroka jedi. Fantje iščejo izgubljena zrna žita med kamenjem v lešnem prahu, pa pravijo, da niso lačni. Edino vode si želijo razpokara suha ustna, pa je ni in ni. Da bi se ulilo neurje na

nas, iz tal bi srkali vodo, pa ni niti pohlevnega dežja. Le rosa, ki lega ponoči na gola izsušena telesa, je v jutru ledena.

„Oče, če je mogoče...“, molijo fantje zaupno.

„Toda, če je še to potrebno za našo Slovenijo, zgodi se tvoja volja!“

Določili smo se v male grupe in molitev rožnega venca ne utihne dan in noč. Nanj smo pripeti. Močnejši je kot bodeča žica. Nam je hrana in voda. Božajoča materina roka po krvavelem licu. Smisel trpljenja in njegov cilj.

V dolgih, hladnih nočeh, ko se straže umirijo, znova začenjam ta križev pot.

Tridesetega maja smo se naložili, naš polk, v Vetrinju na angleške tovornjake, za v Italijo, Palmanovo. Ustavili smo na travniku, pred pliberško železniško postajo, pod močno angleško stražo z naperjenimi brzostrelkami. Najprej so odvedli civile, ki so šli z nami. Kljub našemu protestu je bil s tem njihov pritisk uspešnejši. Odvedli so nas na postajo, obkolinjeno po partizarih.

„Tu, v pričo njih si bomo povedali resnico,“ si je mislil marsikdo.

Vedno močnejše so postajale partizanske straže, med katerimi so izginjale angleške. Prevara Albiona je uspela. Tako smo postali ujetniki.

Zapečatili so zapahe živinskih vagonov in železno kolesje je šklopotalo: „Prodani ste, prodani ste...“

V Dravogradu smo bili že izdajaleci. V Celju vse to, pa še zločinci in beli hudiči.

Tisto jutro, na praznik presvetega rešnjega Telesa, se je v Celju odprl pekel. Ko so odrinili zapahe vagonov, je pobesnelost v rjovenju, udarcih in brcah dosegla zverinsko podivjanost. Bili smo kakor otopeli. Ničesar določnega nismo čutili, celo udarcev ne, zato se nihče ni branil ne tožil ne ugovarjal. In bilo nas je toliko, da nas ni bilo strah. Še vedno smo bili domobranci!

Po odbiri oficirjev, katere so tudi sami določili, so nanje znova vrgli vso podivjanost.

Potem so nas gnali pod močnimi stražami na konjih v dolgi procesiji do teharskih taborišč. Ne vem, kako daleč je to. Bil je silno težak

križev pot. Udarjali in psovali so. S konji so hodili po nas in v občestni jarek metali razbite farte, kakor mrhovino.

Tam na ovinku pod gozdom smo srečali mater z dvema deklicama, belo oblečenima; šle so k telovski procesiji. Zadržal sem korak. Rad bi objel to dobro ženo, ki nas ni zmerjala, pa me je z vrha udarec pognal, da sem se opotekel v prašno cesto. To je bila naša zadnja telovska procesija.

Ob vhodu v taborišče so ponovili sprejem.

Uvrstili so nas med barake. Pogrnili so pred nas odeje in šotorška krila, kamor smo morali odvreči vse osebne reči. Celo prstane in rožne vence ter hlačne pasove so odvzeli.

Kukovčevemu Vinku je bil tesen poročni prstan, potegnili so mu ga s kožo vred.

Verižico in križ, ki mi je dala mati, sem potisnil v hlačni rob. Naj bo zasuto z menoj, namesto venca in križa na grob.

Zvečer so nas natrpali v sobe. Stali smo tesno drug ob drugem. Skozi pet dni smo bili tako zaprti, brez hrane in vode.

Vso potrebo smo opravljali v sobah, ne da bi smeli vsaj okno odpreti. Šesti dan so nas nadrevili na dvorišča, nasproti civilnih barak. Častnike in katere so odbrali k njim, so zvezane natakneli za roke in noge na mesarske kljuke v kletki pod barako, nad našim dvoriščem. Teder dni so tako viseli, ob ponižanju in udarcih obiskoval-

cev. Pred dnevi so jih postrelili, kar jih je še ostalo, tam za barako, v tankovskem jarku. Dolgi rafali so jim peli: „Vigred se povrne...“

Iz civilnih barak so odgnali dekleta in materam pobrali otroke.

Ko bi Ti čul prošnje, jok in krike, rjojenje, teh ubogih brezpravnih! Dojenčke so metali na veliki voz-diro ob začetku barake. Tam so se vili kot črvi do mraka, potem so jih odpeljali. Stražarju ob žici se je zagnusilo to blazno početje.

Pred dnevi so nas začeli odvažati s tovornjaki. Štiri vojakov, enega s civilni.

Domobrance zvezujejo po dva in dva v ležečem stanju, z na hrbtno prekrizanimi rokami. Tako zvezane jih mečejo ležeče na tovornjake. Ne vemo, kam jih vozijo; živino v zakol vozijo stoje.

Včeraj se je približal neki partizan k žici, ki nas obkroža, in je previdno šepnil mojemu bratu: „Fantje, molite, to so vaše zadnje ure. Na strelišče vas vozijo, joj, kaj počenjajo z vami.“

Hvala ti, dobri fant-partizan! Hvala ti, ker imaš še srce in dušo. Če bi imeli še drugi, nas ne bi bilo tukaj, nas domobrancev bi sploh ne biló.

Vsak dan jih vozijo in nihče se

ne vrne.

Pod noč je komisar klical tudi mene, pa se nisem oglasil. Ne vem, ko gledam fante, kar požene jih ob klicanju imena, v meni pa se je odziv „tukaj“ zadavil v grlu. Oteparam se smrti in ne morem razumeti zakaj!

Danes bodo znova nakladali in jutri in potem — —? Se je splačalo podaljšati življenje za en dan, za tri, za pet?

Če razmišljam, se me oklepa svet zunaj žice in mi postaja tesno. Samo v molitvi, v dolgem pogovoru z Kristusom z Golgote, ki tu med nami sedi, se oddalji svet zunaj žice in postane lepo v tej družbi zaničevarih. Stražarji se mi zdiyo drugi, dobri partizani. Tudi smrt bo tako dobra — — —

Dragi znanec, sedaj mi je lažje. Če boš kdaj srečal moje domače, reci, da z bratom mnogo misliva nanje. Da sva jim hvaležna za vero in ljubezen Sloveniji, ki so ju nama dali.

Pozdravi tudi tiste, ki nas niso razumeli, in one, ki bodo dejali, da nas sovražijo. Povej jim, da smo umrli zato, ker imamo Slovenijo rajši kakor naša mlada leta!

Tvoj nekdanji sošolec — domobranec.

Goreti hočem sebi, novim dnevom!

Že moja pesem v plamen se spreminja.

Na naklu smrti srp pozvanja,
že v žoltem snopju groze plapolam...

Naj bom še dolgo bakla nema,
ki potnikom samotnim v noč gori!

France Balantič

da bi lahko govorilj o inflaciji literature. Ciril Zlobec je že pred mnogimi leti (22. feb. 1973 v nekem predavanju) povedal, da je knjižna in revialna proizvodnja prevelika in da Slovenci ne moremo toliko konsumirati; da knjižna industrija slovensko gospodarstvo preveč stane, ker je prepasivna. Po najnovejših podatkih pride v Sloveniji na trg letno okoli 1300 novih knjig.

Ali v tem primeru lahko še govorimo, da se knjiga poraja iz resrične potrebe? Da ima pisec nekaj kulturno pomembnega povedati in bralec nekaj kulturno pomembnega zvedeti? Ali ni literatura prešla na področje industrije, kjer imajo poglavitno besedo — če odštejemo neizogibnega avtorja — papirnice, tiskarne, knjigoveznice, knjigarne s svojim prodajnim osebjem? In tako že dolga leta lahko v veleblagovnici poleg vsega drugega potrošnega blaga kupiš tudi knjigo, ki te zamika njen naslov, format, slika na ovitku, debelina, cena in — ne nazadnje — avtorjevo ime.

Izid nove slovenske knjige danes ni več kulturni dogodek kot nekdanj. Posamezna založba ali več založb hkrati izda kar po pet ali še več različnih knjig, tako da smo v zadregi, katero naj kupimo in kdaj jo bomo (pre)brali. Zaloge neprodanih knjig se kopičijo — posebno takih, ki ob pomanjkanju spretne reklame ali pa dražljive vsebine niso našle dovolj kupcev.

Dobro blago se samo hvali, smo

slišali v mirnejših minulih časih. Dares ima tudi na knjižnem trgu prvo besedo propaganda. Pisatelj, ki je hote postal proizvoznik potrošne dobrine, mora upoštevati okus, želje, potrebe bralcev; podoben je krojaču, ki šiva obleke naročnikom po meri. Še posebno velja to za pisatelje v majhnem narodu, ki so se odločili živeti od svojega peresa. Ker je tudi med njimi konkurenca, morajo napeti vse moči, da ob notranjem ukazu „Piši!“, ob talentu, volji in vztrajnosti toliko napišejo in uspejo dati med ljudi, da si zagotovijo gmotni obstanek. A njihov kruh ni zavidljiv.

Ali je čudno, če od materialnih dobrin razvajeni in od slabih zgledov pohujšani sodobni človek išče tudi v literaturi takšno pisanje, ki mu draži čute oziroma ga spodbuja k novim nasladam? Knjige te vrste gredo najbolje v denar; rjih avtorji s svojim imenom jamčijo zanje. Vendar usoda takšni knjigi navadno ni naklonjena; ko si jo prebral in veš, da je ne boš več jemal v roke, saj dotekajo zmeraj nove, jo odvržeš ko izpraznjeno steklenico.

Ker pa knjiga z vsebino vpliva na bralca ter mu — zlasti mlajšemu — sooblikuje pogled na svet in življenje, se znajdemo pred vprašanjem pisateljeve odgovornosti. Eno je svoboda kot državljanska pravica, drugo je odgovornost kot moralno načelo. Poplava nemoralne umetnosti gre danes spričo rastoče civilizacije in zmeraj

popolnejše tehnologije bolj ali manj čez ves svet v imenu neke lažne osvoboditve človeka. Tabujev je zmeraj manj — ali pa je zato kaj več vrednot? So ljudje v današnji permissivni družbi srečnejši, mirnejši, zadovoljnejši, veselejši ko nekdanj, ko so pojmi spodobnost, sramežljivost, strah pred grehom, zakonska zvestoba ljudem še veliko pomenili?

Nagonski človek v pripovedništvu Slovenije

Da ne bodo vse te misli obvisele v zraku, kot da ne bi zrastle iz konkretnih pobud, se bom dotaknil pripovedne literature, ki je zadnje čase nastala v Sloveniji iz tamkajšnjih razmer in (v glavnem) za tamkajšnje bralce. Zavedam se kočljivosti svojega posega. Ker pa berem polemike, vem, kako se literarni ustvarjalci v tesni Sloveniji gledajo med seboj in še zlasti s kritiki. Zato sem pripravljen tudi kaj tvegati.

Ne gre brez navedbe vsaj nekaterih imen in naslovov. V ospredju sodobnega pripovedništva v naši matični domovini je dober ducat pisateljev, starih od 50 do 70 let, ki jih najpogosteje srečujemo in katerih vsak ima svoje posebnosti. Ne mislim jih razvrščati po umetniški veljavi, saj so še vsi na tekmovališču. Razen tega je vsako estetsko vrednotenje subjektivno, tvegano posebno še, če človek tudi sam piše. Zanima me predvsem slovenska družba po letu 1945, ko

je odgovornost zanjo prevzel totalitarni marksizem. Kakšna se kaže ta družba v delih sodobnih pisateljev?

Najvidnejše povojno pero je danes petdesetletni svobodni pisatelj Pavle Zidar (rojen 1932): najbolj znan med vsemi, saj je v Abrahamovem letu poslal med ljudi že 50. knjigo (roman Solveigina pesem). Ne samo po neprekinjeni navzočnosti na knjižnem trgu, tudi še po nečem drugem slovi Pavle Zidar. Leta 1965 je izdal roman Sveti Pavel, ki je osvojil bralce s prijetno svežino. Že dve leti kasneje pa je z romanom Marija Magdalena takorekoč nastežaj odprl vrata literaturi, v kateri se bohota spolni nagon na moč nesramežljivo. Tedaj smo že imeli v prevodu take tuje avtorje, kot sta Henry Miller in Alberto Moravia. Zid je bil prebit — in vsak naš novi pripovednik je šel malo dalje. Naravno je, da so se bralci razvadili ter začeli iskati zmeraj nova in drznejša dražila. V matični slovenski literaturi je sčasoma prevladal zemeljski človek s svojo vulgarno besedo in kretnjo, slep in gluha za vse, kar ni čisto od tega sveta. Hkrati je izginil nekdanji nemirni junak, ki nezadržno išče višji življenjski smisel zase in za svojega bližnjega. Malokdo pa pomisli, da je triumf uživaškega egoizma hkrati tudi dno osamelosti.

Pavle Zidar seveda ni edini, ki upošteva okus in potrebe knjižnega trga. So še drugi pisatelji — z debelejšimi knjigami in vulgar-

nejšim pisanjem, ob katerem se bralec sprašuje, kje se bo korčalo. Medtem ko je v Sloveniji vsaka politična misel pod ostrim očesom cenzure/policije, pa besedni umetnik lahko zapiše vse, kar mu pride razbrzdanega na um.

Nekateri dobromisleči opravičujo jejo sodobne romanopisce v Sloveniji z besedami „To se res dogaja, življenje je res takšno“; v zgodbah vidijo celo neko iskanje, neko teženje avtorjev po boljšem. Kolikor jaz poznam stvar, se ne bi pridružil temu blagohotnemu mnenju. Name so te knjige — ta bolj, ona manj — naredile grenek vtis. In če so odsev resničnega življenja v povojni Sloveniji, potem je to življenje ne le bridko, ampak naravnost porazno. Vprašaš se, ali je revolucija prinesla več dobrega ali slabega.

Katere knjige imam v mislih? Navedel bom samo nekatere izmed tistih, ki sem jih prebral zadnji dve leti.

Matej Bor, ODLOŽENI. 1980. (Dva dela, skupaj 808 strani)

Branko Hofman, NOČ DO JUTRA, 1981. Strani 279.

Vitomil Zupan, MENUET ZA KITARO. 1975. Strani 425. LEVITAN. 1982. Strani 349.

Marjan Rožanc, LJUBEZEN. 1979. Strani 174. VSTAJENJE MESA. 1980. Strani 157. HUDODELCI. 1981. Strani 159.

Lojze Kovačič, PET FRAGMENTOV. 1981. Strani 567.

Jože Snoj, GAVZEN HRIB. 1982. Strani 494. — (Prišel sem

do konca 36. strani, nakar sem ta prikaz hrabro-kruto-vulgarnega partizanstva odložil, ker mi je zmanjkalo zraka.)

Mnoga teh del uvrstimo lahko v spominsko literaturo. Avtobiografičnost je včasih razvidna kar iz 1. osebe pripovedovalca. V ozadju so še vedno leta vojne, okupacije, revolucije, za njimi pa čas povojnega stalinizma in mogoče še tršega antistalinizma (če naj verjamemo Hofmanu, Rožancu in Zupanu). Ne bom se spuščal v spise posamičnih avtorjev; samo splošni vtis bom skušal povzeti.

Kaj so vsi ti pisatelji — če iz vzamem Bora — krivičnega, podlega, mučnega, poniževalnega doživeli, da se ne morejo vzdigniti v čisti zrak? Kakšna razočaranja in preskušnje so za njimi? Nekateri vse prepogosto samo sebe in svoje življenje secirajo do potankosti, bodisi tisto na prostem ali jetniško. Pred nami je novi, vseh moralnih vezí osvobojeni, hkrati pa tudi za nekdanje veselje prikrajšani slovenski človek. Socialistična ta družba? Kaka samoprevara! Humor, ki bi temu pritlehnemu pisarju lahko dajal polet, je zakajen, saj izvira največ iz kvart. Naletiš na besede in stavke, kot se slišijo samo na stranišču ali v beznici, in na prizore, ki se — zaenkrat — dogajajo samo še na skritelem. Izginila je nekdanja intimnost. In tu se košati pornografija („prikazovanje, obravnavanje spolnosti samo zaradi erotičnega draženja, ugajanja“). Semtertja bralca obide mi-

sel, da je takšno pisanje mogoče le nekak ventil, ker si odpor do politično-družbenega sistema ne more dati drugačnega duška.

Še eno značilnost vidim v mnogih sodobnih pripovednikih: željo po izpričevanju lastne razgledanosti. Kaže se v prenašanju dejanja na tla zunaj Slovenije, najrajši v zahodna mesta. Parizu se skoraj nobeden ne odpove, vedoč, da se samo tam dobi legitimacija mondenosti, ki človeka vzdigne nad našo številčno majhnost in „zaostalost“. (Najfamosnejši „Parižan“ je, kot znano, Jože Javoršek.) V zvezi z modnim pritezanjem znamenitih tujih dežel v naše prpovedništvo je tudi vnašanje stavkov v velikih kulturnih jeziki, s čimer pa pisatelji, žal, neredko spričujejo le njih površno poznanje. (Ob Rožančevi italijanščini v Hudodelcih npr. — kjer srbohrvaščine ni dosti manj ko slovenščine — se človeku ježijo lasje.)

Vendar ne smemo obupavati. Duh božji veje, koder ga je volja. Mogoče se bo iz tolikega moralnega nihilizma le rodilo hrepenenje po smiselni svetlobi, ki je religija (Kristus). Čakamo pisatelja, ki se bo rešil dušljivega mestnega ozračja in nas popeljal na podeželje, kjer v odbleskih letnih časov in kmečkih opravil diši dobra stara zvesta zemlja.

Na zatohlem ne uspevajo rože

Tolažilno bi bilo, ko bi se kak vernik v Sloveniji, oprt na ugled

svojega imena, oglasil zoper današnjo povodenj razuzdane literature in ogorčeno iztegnil prst — pa se nič ne zgodi. Zavoljo nepoznanja ali nemoči ali straha? Mar se je res ves pogum razšel v maju 1945 ali usahnil pod peto novega časa? Mogoče izhaja ta molk iz izbire manjšega zla, češ vsaka beseda bi prej kot dosegla kaj dobrega samo razburjenje in hrup izzvala; ali iz prepričanja, da je vdor pornografije in vulgarnosti mezadržen in neizogiber, ker ima razen leposlovja („Končno se knjige zmeraj manj berejo!“) še polno drugih virov: razbite družine, brezbožna šola in vzgoja, radio in televizija, gledališče, film... in potem ilustrirani periodični tisk. In tako imaš vtis, kot da so se vsa načela in vrednote omaajale; kot da so tudi Kristusove besede o pohujšanju — ki „sicer mora priti, toda gorje človeku, po katerem pride“ — utonile v pozabo.

Če npr. Mohorjeva družba v Celju ne najde izvirne povesti za svojo vsakoletno knjižno zbirko in se mora zatekati k ponatisom ali prevodom, so vzroki lahko mnogoteri. Ali se nihče ne upa pisati zanjo, ker je režimu manj ljuba. Ali nihče ne more več ustreči njenim pravilom in pogojem, dasi bi ga morala zamikati visoka naklada in temu primeren honorar. (Mogoče se ji kdo tudi ponudi, a ji ga ne kaže sprejemati, če je znan kot posvetnjaški avtor, tiskati ga pod psevdonimom pa bi ji bilo pod častjo.) Ali ni talentiranih piscev,

ki bi bili voljni prikazati v lep-slovnici knjigi današnje Slovenije: njeno gospodarsko, socialno, kulturno, versko in duhovno resničnost. Ali pa bi se taki pisatelji pojavili, da ni budno oko oblasti grozeče pozorno na vsako raziskujočo kritično misel.

Kako rad bi človek spet bral knjigo, kot je bil Koprivčev roman Pot ne pelje v dolino (1965)!

Pisatelj, ki bi se poglobil v sodobno slovensko stvarnost, bi moral namreč ob določenih dejstvih

obstati in se vprašati, kako je do njih prišlo. Tu pa bi zadel ob odgovorne, ob nosilce oblasti — ob režim. Tukaj tudi meni — Slovencu in kristjanu — ni moč več dalje. Kjer o vsem odločajo totalitarni politiki, je skoraj nujno, da se svobodni kulturni ustvarjalec umakne v anonimnost zasebnega življenja. Iz zgodovine pa vemo, da je pisanje „za predal“, tj. za jasnejše čase, rodilo že marsikak nenadomestljiv sad.

(Mladika, Trst)

Nekaj misli o slovenstvu

Vsak narod je poklican, da izpolni v zgodovini njemu dano nalogo. Zaradi tega je tudi vsak posameznik dolžan spoštovati svoj in tudi tuji narod. Narodni šovinizem je prav tako nemoralen kakor nespoštovanje ali odpad od lastne narodnosti.

Nedvomno sam jezik še ne zadostuje za razlago tega, kar imenujemo narod. Narodnost je resničnost najrazličnejših dejstev duhovnega, socialnega, gospodarskega in političnega značaja. Vendar nam pa jezik ni dan samo zato, da se sporazumevamo drug z drugim, ampak je predvsem izraz našega duševnega življenja.

Materin jezik nam odkriva svet v nas samih in zunaj nas, on je — bi lahko rekli — posrednik med človekom in človekom, pa tudi med človekom in svetom. Jezik je tako sestavni del našega bitja, naše o-

sebnosti, in zato nam je drag in ljub. Materin jezik pa je še prav posebno velika, dragocena vrednota zato, ker ustvarja najmočnejšo vez med ljudmi istega naroda. Jezik je tisto, kar nas Slovence najtesneje družijo z veliko, nedeljivo celoto, in sicer ne le tiste, ki prebivamo na naši slovenski zemlji, ampak tudi vse tiste, ki prebivajo v tujini. Zato vsak narod tako spoštuje in ljubi svoj jezik in ga je, če je v nevarnosti, pripravljen tudi braniti. Tako dela vsak narod, ki se zaveda, da pomeni izguba materinega jezika — narodno smrt.

Nekateri brez zadrege ali sramu tujčujejo in tako razkazujejo svoje domišljavo „svetovljanstvo“, a s tem razodevajo pravzaprav svoj manjvrednostni kompleks. Kajti — to resnico je zapisal že Dante — samo duševne reve podcenjujejo svoj jezik.

France Vodnik

v družini

Vzgoja za očeta

Neki oster opazovalec žensk, drugače prepričan o večvrednosti moškega spola, je priznal: „Moja mati me je vzredila in vzgojila, da sem postal fant. Potem sem spoznal Marjetko, svojo ženo. Ta je naredila iz mene nadobudnega ženina. Sedaj se nama je rodila Marjetica. Ta je naredila iz mene moža. Vse, kar sem, so naredile iz mene ženske.“ In še nekj drugi moški je priznal: „Šele ko sem zagledal ob najini zakonski posteljici košarico z novorojenčkom, sem se zavedel resnosti življenja. Imeti otroke pomeni resno posegati v življenje in sodelovati v njegovem poteku.“

Matere že po naravnem daru več ali manj vedo, kako naj z otrokom ravnajo, očetje pa si morajo vzgojne zmožnosti šele pridobiti. Toda očetova vzgojna vloga raste z otrokom. V začetku je manj pomembna, približno pri puberteti in mladostni dobi pa doseže višek. Mati ima vedno manj vpliva in ga končno skoraj popolnoma izgubi. To dejstvo je izredno važno za popolno vzgojo otroka. Kar more dati mati, je samo polovica vzgoje. Drugo polovico mora prispevati oče. Vendar ne takoj, pač pa polagoma.

Podpora materi

Prva očetova dolžnost pri vzgoji otroka je podpora, ki jo daje materi. Rekli smo že, da se otrok čuti bitno ogroženega. Zato potrebuje mater, ki mu da občutje življenjske zavarovanosti. Toda tudi mati se naenkrat znajde v novem položaju. Odgovarjati in skrbeti mora zase — v popolnoma novih in nepoznanih življenjskih okoliščinah — in poleg tega še za otroka. Zato nujno potrebuje ob sebi oporo. Dobi jo pri možu. Ne gre samo za to, da mož v času po porodu prevzame popolno skrb za gmotno vzdrževanje družine. Mož mora tudi človeško podpreti svojo ženo. Dati ji mora čutiti svoje razumevanje, videti njene napore zanj in za otroka, pomoči ji mora do duševne uravnovešenosti in ji nežno za-

gotoviti, da je popolnoma z njo in z otrokom.

Žena je doživela spremembo

Moški se mora znati vživeti v položaj svoje žene, mlade matere. Kaj vse se je zgodilo z ženo od časa spočetja, v dobi nosečnosti, pri porodu in po porodu! Čisto nova doživetja, nikdar predvideni položaj, telesno trpljenje in bolečine, duševna doživetja in končno še otrok, ki je popolnoma odvisen od nje. V teku enega leta je mlada žena doživela toliko kot nikdar prej v življenju. Prav ta doživetja iz mladega, morda raztresenega in razposajenega dekleta naredijo mater. Mož še zdaleč ne ve, kaj se dogaja v ženinem telesu in v njeni duši. Misli, da je vse tako, kakor je bilo, in da je žena taka kot takrat, ko je bila njegovo dekle in nevesta. Toda sedaj je ženin položaj drugačen.

V tej dobi žena najbolj potrebuje moškega razumevanja za svoj novi položaj, za svojo življenjsko tegobo, za potrebo po varstvu in po znamenjih naklonjenosti in ljubezni. V enem letu, kar je žena postala mati, je človeško silno dozorela. Ni več ljubimka pač pa mati in žena.

Ženin skok naprej v zrelosti vpliva tudi na moža. Tudi on mora zavzeti bolj zrel odnos do žene. Navzočnost otroka mu pri tem zelo pomaga.

Otrokov lik vpliva tudi na obnašanje in zadržanje očeta. Notranje ga razpoloži, da je pri poklic-

nem delu še bolj zavzet in tako izboljšuje gmotni položaj družine. Tudi nanj deluje „jok zapuščenosti“ ter ga stavi v službo otroku. Toda kljub vsemu nima naravnost vpliva na otrokovo rast in razvoj. To je v prvih letih bolj stvar matere.

Toda sožitje z materjo, ki je vsa predana vzgoji in negi otroka in je v kratki dobi naredila velik korak v človeški zrelosti, ga oblikuje za bodoče vzgojne naloge. Moški se mora prepustiti otrokovemu vplivu: Tako bo rasla njegova vzgojiteljska osebnost.

Tudi zavzet pogovor z ženo o otroku: vzgoji bo očeta močno oblikoval v tistih človeških lastnostih, ki jih mladi oče potrebuje ob vstopu otroka v šolo, v času doraščanja in posebno še v dobi, ko se bo odločal za poklic.

Osnova vsake vzgoje

Oče in mati, mož in žena, morata enako čutiti, da je otrok povezan z materjo in očetom, čeprav ima mati na začetku z otrokom več neposrednega opravka. Oče v prvih mesecih in letih otroka vzgaja posredno, po materi. Oče je materi v gmotnem, duševnem in človeškem pogledu v oporo in ji daje občutje gotovosti in zavarovanosti. To se potem prenese na otroka, ki zato posebno v svoji človečnosti silno mnogo pridobi.

Dodati moramo še razloge od strani otroka. Otrok gradi svoje življenje na prepričanju, da se

imata oče in mati med seboj rada. Otrok zahteva, da se oče in mati med seboj imata zelo rada. Saj je samo na tak način zagotovljen njegov gmoten položaj in močrost prave vzgoje.

Otrok doživi silen udarec, če ugotovi, da se oče in mati nimata med seboj rada. Malokateri otrok prebolj to spoznanje brez velike duševne škode.

(Krščanski zakon)

PAPEŽ O ZAKONU IN DRUŽINI

Zakaj zaskrbljenost

Zakon in družina verjetno še nikoli v zgodovini krščanstva nista bila tako ogrožena kot danes. A tudi še nikoli se ni toliko ljudi trudilo, da bi spet prišlo do njune pristnosti in trdnosti.

Med takimi prizadevanji zadnja desetletja igra veliko vlogo Cerkev. Vse, kar so do danes povedali in

storili, pa je strnil in obogatil s svojimi mislimi papež Janez Pavel II. v Apostolskem pismu o družini. Bilo bi škoda, če se ne bi vsaj malo seznanili s to obširno listino o zakonu in družini. Temu bo skušal pripomoči tale kotiček.

Da bi vsi tisti, ki se zanimajo za vsebino papeževega pisma, mogli tudi sami brati, premišljevati in se pogovarjati, bosta v besedilu vedno navedeni v oklepaju številki poglavja in odstavka, o katerem bo govor (Cerkveni dokumenti 16, Apostolsko pismo o družini, Ljubljana 1982).

Seveda se bomo dotaknili samo nekaterih stvari, ker je pismo preobširno in prebogato, da bi ga mogli zaobjeti v nekaj sestavkih. Gre za to, da začnemo zreleje in pogošteje premišljevati o naših zakonih in družinah v luči krščanstva.

Po papeževih besedah Cerkev čuti, kako je nujno ozranjati evangelij kot veselo vest še posebej tistim, ki so poklicani v zakon in se nanj pripravljajo (3, 1). Grotorej za nekaj odrešujočega in o-

svobajajočega, ko govori poročenim okrščanskem gledanju na zakon. Nauk Cerkve ni zato, da bi zakonce v že tako zapletenih okoliščinah današnjega življenja še dodatno bremenil. Pač pa bi jim rad prav nekateri stvari, ki jih težijo, olajšal. Saj „le sprejemanje evangelija zagotovi polno uresničenje vsega, kar človek upravičeno pričakuje od zakona in družine“ (3, 2).

Če je Bog že od začetka človeka hotel imeti kot par, sta tudi kot par usmerjena h Kristusu, ki je njun odrešenik prav na področju življenja v dvoje, se pravi v zakonu in družini (3,3). Papež pravi, da je zdaj prav „zgodovinski trenutek“. Zakon in družina sta izpostavljena velikim nevarnostim, s tem pa sama družba in Cerkev. Zato mora prav v tem trenutku

tudi Cerkev storiti vse za zaščito in razvoj zakona in družine (3,4).

Temu naj bi služile tudi tele vrstice.

Papeževo pismo ima štiri dele. V prvem (1—10) je prikaz današnjega položaja zakona in družine. Drugi del (11—16) govori o božji zamisli glede rjiju. Tretji, najbolj obširni del (17—64), razlaga naloge krščanske družine, ki so predvsem štiri: oblikovanje skupnosti oseb, služba življenju, udeležba pri razvoju družbe in delo v življenju ter poslanstvo Cerkve. V četrtem delu (65—85) je govor o delu za družine ali o družinski pastoralni.

Pravica in dolžnost poročenih pa je, da premišljujejo o tem pismu in mu dodajajo svoje misli in skušnje.

Ločimo zrno od plev!

Cerkev se zaveda, da ne more govoriti zakoncem in družinam našega časa ter jim svetovati to in ono, če jih prej dobro re pozna. Vprašanje je namreč, kako Kristusovo sporočilo, ki je v sebi nespremenljivo, a obenem tako bogato, da je vedro novo, prenašati v svet poročenih. Cerkev je torej dolžna v svojih članih poglobljati umevanje „neizčrpne skrivnosti zakona in družine“ (4, 2).

Na današnje težave poročenih odgovarjajo različni ljudje različno. Nekateri tudi napačno, tako

da „žalijo resničnost in dostojanstvo človeške osebe“. Zato je tako pomembno, da pomagamo drug drugemu pri iskanju resnice, svobode in dostojanstva moža in žene (4, 4).

Lahko bi rekli, da je velika novost papeževega pisma o zakonu in družini poudarek vlogi samih poročenih v iskanju polne resnice o njihovem načinu življenja. Ni samo službena Cerkev po papežu, škofih in duhovnikih tista, ki ima kaj povedati o evargeljskem gledanju na zakon in družino, temveč tudi laiki, „ki jih Kristus postav-

lja za svoje priče in jih usposablja s čutom vere“ (5, 2). Gre torej za neko soglasje verujočih, se pravi vernih kristjanov, ki zakon žive iz človeških in božjih vrednot, se pravi zdravo in pristno.

Seveda ni vedno lahko točno opredeliti tega verskega čutenja, ko gre za zapletena vprašanja. Ta verski čut se namreč ne ujema vedno z mnenjem večine. Kakorkoli je treba upoštevati izsledke resne znanosti, vendar vsak podatek še ne pomeni, da je izraz verskega čuta, skratka, da je polna resnica (5, 3).

Gre torej za tako imenovano versko ali evangeljsko razločevanje zrna od plev v vsem, kar mislimo, govorimo in pišemo, predvsem pa živimo na področju zakona in družine. Zato tudi službena Cerkev vedno zrova preverja in presoja pristnost ali nepristnost mnenj in drž (5, 4).

Položaj družine v današnjem svetu je delno obetajoč. Ljudje bolj spoštujejo osebno svobodo in lepše razvijajo medčloveške odnose v zakonih. Veča se dostojanstvo žene in razvija se odgovorno starševstvo ter odnosi med posameznimi družinami. Mnogokrat pa je

ta položaj zelo zaskrbljujoč zaradi zmotnega mnenja o medsebojni neodvisnosti zakoncev, zaradi naraščanja ločitev, nesporazumov med starši in otroki, velikega porasta splavov in „pojmovanja pravecate spočetju sovražne miselnosti“ (6, 2). Ponekod revščina ovira primerno družinsko življenje, drugje pa preveliko obilje kviri čut poročenih za človeške in krščanske vrednote zakonskega in družinskega življenja (6, 4).

V takem svetu verni niso vedno sposobni ločiti dobrega od zla in biti graditelji „družinskega humanizma“, se pravi gledanja na človeka, ki ga usposablja za zdravo družinsko življenje (7, 2).

Odtod velika naloga celotne Cerkve, „da se vsi zopet zavedo prvenstva nravnih vrednot, ki so vrednote človeške osebe kot take“. Poleg znanosti in njenih ugotovitev potrebujemo tudi modrosti, ki zna tehtati vrednote in oblikovati ali vzgajati vest (7, 3 in 5). Velika ovira pri tem pa je sebičnost, proti kateri se je treba nenehno boriti. V tem je potrebno trajno spreobračanje (9, 1 in 2).

Vital Vider

Slab mož ne more biti dober človek. (Angleški pregovor)

Namen obeda je prehrana, namen zakona – družina. (Tolstoj)

Zakonska zveza je visoka šola altruizma. (Balzac)

*Za mladino
za mladino*

KAJ BO Z VAŠO VERO?

Prijateljski krog

Gorje osamljenemu! Tak je bil že stari rimski rek. Ta občutek imajo mnogi stari ljudje. Na žalost tudi mnogi mladi, celo otroci. Fantič iz bogate družine, ki je imel vse razen ljubezni, je rekel: najhujše je iti iz šole domov. Bil je osamljen edinec. Človek je kdaj pa kdaj na poti življenja neverjetno osamljen. Osamljen tudi sredi ljudi.

Treba je namreč ločiti samoto, katere smo od časa do časa vsi potrebni, in osamljenost. Kortemplativni redovniki, ki imajo to karizmo, svoje samote ne občutijo kot osamljenost. Sv. Bruno, ustanovitelj kartuzijancev, je vzkliknil: o blažena samota — o edina blaženost! Takoj bi pristavil. Da, blažena samota, ki je polna Boga. Toda strašna samota s praznino osam-

ljenosti.

Že po naravi čutite, kako vam je potrebna družba. Ko ste prestopili dvanajsto ali vsaj štirinajsto leto, vam dom ne zadostuje. To „kraljestvo“ doma ste že raziskali, po svoje tudi osvojili. Zdaj vas nekaj žene, da greste dalj, hočete raziskovati dalje, širiti meje svojega „kraljestva“. Zato vam dom ni več dovolj. Res, ljubite starše, brate sestre, a potrebujete še nečesa. Krog prijateljev vam je potreben. Navadno se mladostnik najprej oddalji od bratov in sester, nato od očeta in šele nazadnje od matere. To ni nikako železno pravilo, a običajna pot je ta. Pa četudi ste še močno privezani na svojo družino, kar bi bilo najbolj idealno, vseeno potrebujete še širši krog. Od tega prijateljskega kroga zaví-

si tudi vprašanje vaše vernosti.

Vaši starši žele, ne le da vedo, kdo so vaši prijatelji, ampak da si jih poiščete tam, kjer upajo, da so dobri fantje in dekleta. Smisel slovenskih občestev, naj bodo cerkvena ali narodnostna, imajo ta pomen.

A kakor ni mogoče narekovati, v koga se boste zaljubili, mnogokrat ni mogoče narekovati, kdo bo vaš prijatelj, ali bolje, kateri bodo vaši prijatelji. Prijateljstvo je eno najlepših sočloveških čustev, če je plemenito. A sebično, o ozek krog zvezano prijateljstvo navadno ne prinaša dobrih sadov. Ideal je: prijateljska družba, ki rikdar ni geto, vase zaprta, ampak vedno odprta navzven. V taki družbi ni ljubosumja, ni opravljivega in obrek-ljivega vzdušja, kj priznava le ti-sto, kar delamo „mi“, pa nič, kar delajo „oni drugi“. Tak prijateljski krog je lahko v mladostni dobi vsaj tolikega pomena kot dobra družina.

In ko govorimo o vaši vernosti, je gotovo treba poudariti: odločilno vlogo bo odigralo to, v kakšnem prijateljskem krogu se gibljete. V velemestih so „gangi“. Včasih je imela policija veliko opraviti z njimi. Dobili so slab prizvok, ker so bile skupine fartov alj tudi mešane: fantov in deklet, kjer je bila za mladostnike visoka šola zla. V tej ali oni obliki se te zle skupine še vedno ustvarjajo, morda pod drugačnimi imeni. Med mladimi katoličani prav v krajih, kjer so cveteli gangsterski „gangi“, sku-

šajo ustvariti prijateljske skupine, ki hočejo delati ravno nasprotno: utrjujejo svojo vero, si med seboj pomagajo v študiju, si ustvarjajo svoja razvedrila, kratko: njihovo zdravo prijateljsko okolje jih popolnoma zadovolji, da nikomur ni treba iskati razvedrila drugod; pove-zani so v „družino“, kjer se vsak čuti sproščeneega, zadovoljnega, pripravljenega, da stori kaj dobrega za druge, in kmalu pride do tega, da se vsa celota posveti kakemu skupnemu dobremu delu.

Nedvomno skušajo mladinske organizacije nuditi prav to. A kolikokrat so mrtve. Pravila, naj bodo še tako lepa, ne rešijo tega problema. Če ni skupine mladih ljudi, ki bi s tem prijateljskim vzdušjem vnesle v že obstoječo organizacijo tega mladostnega poleta, potem je taka organizacija obsojena na životarjenje, če ne na smrt.

Ko smo govorili o prepričani veri, smo rekli, da moram postati tako trden v svoji veri, da ne omahnem, četudi omahnejo drugi. A velika milost je, če sem s to vero v krogu prijateljske družbe. Sploh pravijo psihologi, da današnja mladina le v skupnosti lahko veruje, moli, je pozitivna. Morda to ne drži tako dosledno, a gotovo je v tej trditvi veliko resnice. Torej se je vredno vprašati dvojje: ali res verujem iz lastnega prepričanja in ali sem v krogu takih prijateljev, da se moja vera med njimi utrjuje in se v njihovem krogu tudi izpoveduje z življenjem, delom in molitvijo? Franc Sodja CM

Ljubezen in spolnost

Človek je spolno bitje, ker ga je takega ustvaril Bog. Tudi Kristus kot pravi človek ni bil drugačen. Njegova izjemnost je bila le v tem, da v sebi ni čutil nobene neuravnovešenosti. Prav tako je bila tudi njegova mati Marija normalna ženska z vsemi duševnimi lastnostmi in dogajanjem ženskega telesa in duše. Le da po božjem načrtu ni bila podvržena slabostim.

Človekova spolnost igra še posebno važno vlogo v zakonskem življenju. Zato je razumljivo, da se pripravnika na zakon z njo na poseben način srečata in morata do nje zavzeti svoj odnos kot normalna človeka in kot pričrčana kristjana. Človeško in krščansko bi verjetno še najlaže izrekli misel o vlogi spolnosti pred zakonom, če bi dejali, da sta dve skrajnosti. Ena trdi, da je spolnost nekaj manj lepega, da se je je treba bati, da je nekakšno nujno zlo in da je o njej bolje molčati. Ta pogled je bil posebej značilen za nekatera obdobja v preteklosti. Druga skrajnost, za katero slišimo predvsem danes, pa pravi, da je spolnost stvar, s katero lahko človek dela, kakor se mu zljubi. Resnica bo v sredi.

Vsak nagon je božji dar, tudi spolni, in ta še posebej zaradi velike raloqe, ki jo opravlja v življenju človeka in družine. Vsako strast pa človek lahko uporablja pametno ali nespametno. V korist svojega človeškega razvoja ali v

njegovo zaviranje; v svojo srečo ali nesrečo in seveda v korist ali škodo tudi drugih. Pomislimo samo na jed in pijačo ali na nagon po samoobrambi! Mavrica možnih uporab teh božjih darov se razteza od lepega in čudovitega do groze in razdejanja. Kako pogumno in vedro govori sv. Pavel o človekovem ali kristjanovem odnosu do telesa: „Kajti še nikoli nihče ni svojega telesa sovražil, marveč ga hrani in neguje“.

S takim zdravim, odprtim in treznim pogledom pristopata mlada kristjana tudi k vprašanju svoje spolnosti v pripravi na zakon. Prav zato, ker imata osebno vero, se pravi vero iz prepričarja, in je ta zanju ljubezenski odnos do Boga, lahko razumeta, da največji božji dar človeku za življenje, ljubezen, a tudi spolnost, ki naj bi bila v službi ljubezni, ne more biti igrača, ampak biser. Z biseri pa se ne igramo, razen če smo bedaki. To bi pomenilo razvrednotiti veliko vrednoto. Še manj bi mogla biti igrača fant in dekle, ki sta nosilca tega božjega daru — ljubezni in spolnosti. To bi pomenilo metati bisere pred svinje, kakor se močno izraža sam Jezus. Ljubezen nikakor ni telesna ali spolna stvar, ampak stvar duševnosti in duhovnosti. Telo je kajpada lahko odličen sodelavec in pomočnik.

Seveda je prej ali slej čas tudi za telesno bližino, za izkazovanje nežnosti in zunanjih znakov notranjega razumevanja. Gotovo se morata tudi telesno nekako spoznati,

ali sta za skupaj. Vendar lahko zelo hitro odkrijeta, kako in koliko sta si zunanje in telesno privlačna. Zato trditev, da je za pravo spoznavanje nujno potrebno imeti pred zakonom tudi spolne odnose, nikakor ne drži. Trdijo namreč, da morata vedeti, ali bo njuno telesno življenje v zakonu res skladno in da je bolje „poskusiti“ in prej iti razazen, kot se poročiti brez tega in tvegati nesoglasje in neskladnost. A skladnost in neskladnost v spolnem življenju nista odvisni predvsem od reakcij organizma, ampak od duševnosti, od skladnosti ali neskladnosti dveh v neštetih stvareh skupnega življenja. Nikdar tudi ne more biti zakonskih okoliščin pred zakonom, zato tudi ne odkritja, kako bo zares v zakonu. Večina poročenih bo potrdila, da je spolna skladnost v največji meri odvisna od duševne skladnosti, razen če gre za kakšne bolezenske pojave.

Glavno za mlada človeka in kristjana pa je, kaj imata za ideal. Ali odkrivata velik ideal v tem, da se celovito razvijeta duševno in telesno tako, da dozorita za polno, tudi telesno predanost, ob času poroke — ali ne. Veliko je čisto pametnih človeških razlogov, ki odsvetujejo odnose pred poroko. Ne samo, da z njimi tvegata nezaželeno nosečnost in — kar je se huje, skušnjavo, da bi naredila splav; ali da je velika nevarnost, ki se je že tisočkrat uresničila, da se je pozneje navidezna ljubezen ohladila in je dekle ostala z

otrokom sama in otrok brez očeta; ali da je fant pred poroko od dekleta zahteval vse, dal ji pa ničesar, a dekle dala vse, kar je imela, in je torej bila med njima velika neenakopravnost in zloraba; marsikdo se je tudi poročil predvsem ali samo zato, ker je bil pač otrok na poti, sicer se ne bi; tako sta stopila v zakon: ne iz polne in premišljene ljubezni, ampak pod pritiskom, kar za usklajen zakon nikakor ni koristno. Če navdušenje za tablete proti spočetju v svetu pada še z ozirom na zakonsko življenje, toliko bolj niso pametna rešitev za mlada pred poroko.

Ob vseh teh čisto človeško pametnih razlogih pozna kristjan še enega: Če je zakon zakrament, se pravi poseben prihod Kristusa med poročenca, zakaj naj bi pri največji telesni in duševni bližini in morda pri spočetju otroka izključevala tega enkratnega prijatelja Kristusa?

Gradnikova pesem *De profundis* (Iz globočine) govori o vlogi ljubezni in spolnosti:

O noči, roči v pomladi!
Sle so sikale kot gadi,
nisem bila mrzla skala.

Mnoge sem noči bedela,
kri je v mojih žilah vrela,
ali nisem se ti vdala.

Vendar sem ti bila draga.
Ah, saj samo hrepenenje,
srca pravo je življenje.
Strast kopnj kot rosna sraga.

Vital Vider

TO JUTRO

To jutro je polno samotnih trav
in jaz pastir sem v gori zapuščen,
kako je po bregovih mah zelen,
v laseh imam razkošje cvetnih glav.

Vsi prsti trepetajo po piščali,
glasovi tihi božajo rokó,
tako rad segel bi v globoko dno,
kjer brez glasu so bratje obležali.

V slovo zaklal sem svojo ovco belo,
razlil sem kri čez čelo jim veselo,
da videli bi mojo bol v temi.

Spomini... Ni več bratov ne krvi
in kakor v mirno žalostnih obredih
bom vedno tožil v jutru v zvokih belih.

TKANINA REVNA SEM

Tkanina revna sem, raztrgan prt,
pokapan z voskom umirajočih zvezd,
ki padajo od Tvojih miz v šelest
polnočnih ur in se solzečih trt.

Položi me čez mrtvi prag svetišča,
da vsaj od daleč slutil bom željé,
ki Tvoje dobro polnijo srce,
razgrni me prek svojega dvorišča.

Naj čezme k Tebi hodijs ljudje,
naj mi obraz oskrunijo noge,
ubogih mojih bratov noge gnojne.

In ko mi bodo sanje spet spokojne,
ne splaši v mojem vrtu zlatih ptic,
ki spale bodo v ognju perutnic.

France Balantič

PROŠNJA ZA BESEDE

Moj molk je padel v senco Tvojih nog
kot bolna prošnja nemega berača,
pretežka Tvoja dobra je pijača
in jezik zdaj je tihi plod, o Bog.

Srcá se je dotaknil večni smeh
kipečih juter in otrok ihtenje
in smrt dreves in klatežev življenje
in klic Tvoj rožni v dnevih in nočeh.

Pomagaj mi, besed mi svetlih daj,
besed, ki kakor vino se iskrijo,
ki molijo Te kot pomladni gaj!

Jaz pa bom vedno Tebi pesem pel
in kadar moji zvoki dozoriijo,
pri Tvojih bom kolenih obsedel.

France Balantič

DUHOVNO IN PRAVO OBHAJILO

**Kakšna je razlika med duhovnim
in dejanskim prejemom obhajila?**

Med duhovnim obhajilom in pravim prejemom obhajila je bistvena razlika. Duhovno obhajilo so učitelji duhovnega življenja priporočali samo kot nadomestek pravega. Gre za iskreno intimno željo postaviti se v božjonavzočnost in na ta način priklicati v dušo velikega božjega Prijatelja in Brata-Jezusa.

Pri obhajilu pa gre za popolnoma resnično in tudi stvarno navzočnost Jezusa Kristusa. Ko ga pri obhajilu zaužijemo, se z njim na najpopolnejši način zedinimo.

Tega združenja ne more nadomestiti nobeno duhovno obhajilo.

Prejemanje obhajila bi moralo puščati v našem vsakdanjem življenju vidne in trajne sadove. Vendar ne smemo zakoračiti nazaj v janzenistični hlad, ko je obhajilo predstavljalo izjemno nagrado za bogoljubno življenje. Obhajilo je hrana. Hrana pa je potrebna, ne nagrada. Vsak naj samega sebe presodi, in če na duši nima večjih grehov, ni nobene ovire, da ne bi šel k obhajilu. Čeprav v njem ne bo zadostne mere hvaležnosti in pobožnosti, mu bo obhajilo vseeno koristilo, saj zakrament deluje tudi sam od sebe, ne glede na sprejemalčevo sodelovanje. Seveda pa

Oče Damijan

Wilhelm Hünermann

Princesin križec

„Počasi, Vilem, počasi!“ je miril Damijan svojega belca in ga trepljal po vratu. Vilem, zvest misijonarjev konj, je odločno stresal z glavo, da so zvončki cingljali in so se lesketale pisane cvetlice, ki so mu jih molokajski fantje vpletli v grivo. Dvignil je glavo in se skušal postaviti na zadnje noge.

„Mirno, Vilem!“ je zdaj zapovedal jezdec. Plašno se je konj razgledoval okrog sebe. Kaj takega še ni bil doživel v vsem svojem konjskem življenju. Toliče množice ljudi, oblečene v pisana oblačila, še ni nikoli videl.

Kaj neki se godi na Molokaju?

Skoraj osemsto ljudi, vsi, ki so le mogli hoditi, vsi so poromali na obrežje Kalaupape, v prazničnem nakitu.

„Tam, tam,“ je zaklicalo nekaj razburjenih glasov in roke so se

bo mnogo več koristi od zakramenta evharistije odnesel tisti, ki se bo na obhajilo temeljito duhovno pripravil in tudi pozneje skušal sadove zedinjenja z Jezusom uresničiti v vsakdanjem življenju.

dvignile ter kazale na morje. Kmalu so vsi videli bel dimnik in dva jambora. „Prihajajo, prihajajo!“ je kričalo osemsto čakajočih. Dolbenice na morju so se premaknile. Čolnarji so prijeli za vesla in krepko zaveslali proti ladji, ki so jo vsi tako težko pričakovali. Godci so zaigrali havajsko kraljevsko koračnico.

Ladja se je zasedrila. V vodo so spustili praznično okrašen čoln, ki se je približeval obali, obdan z dolbenicami.

„Aloha, aloha, Liliuokalani! Aloha, maikai!“ so klicali gobavci.

Princesa Liliuokalani, namestnica kralja Kalakua, je stopila na ladijski most. Za njo so šli ministri in dvorjani. Nekoliko presenečena nad veličastnim sprejemom, je vladarica obstala. Pristopil je majhen, debel možak in jo vdano pozdravil. To je bil vladarjev namestnik, ki je prišel čez gore, da bi pozdravil princeso. Bil je Nemeč z imenom Mayer. S patrom Damijanom sta se dobro razumela, kajti dobro se je zavedal, da je skrb za naselbino gobavcev v varnih duhovnikovih rokah. Bil je dovolj plemenit, da je to očitno priznal tudi vladarici.

Liliuokalani je še vedno začudeno strmela v pisano množico. To

je torej Molokaj! Ona si ga je bila predstavljala precej drugače. Smehljaje se je ogledala ovenčane otroke, potne godce in častno stražo, ki je slovesno, s kar se da izbočenimi prsi stala v špalirju. Sam Bog ve, od kod je pater priskrbel vse te pustolovske uniforme. Gotovo je svojo vlogo odigrala tudi pristna flamska hudomušnost. Princesa je stopila bliže. Ni videla več samo uniform in prazničnega sijaja. Zagledala je obraze: spakasto, pokvečeno, razjedeno obličje gobavosti. Izza vsega cvetnega vonja ji je udaril nasprotj duh po trohnobi. Gledala je pohabljene ude, videla, kako si tu in tam kdo skriva roko za hrbtom, videla, kako si dekleta pokrivajo usta z robci. To je gobavost, to je pravo obličje Molokaja!

Zaslišal je krik. Žena iz vladaričinega spremstva je zagledala svojega otroka. Dvignila je dekletce k sebi in strašno pokvečen obrazek pokrila s poljubi in solzami.

Princesa je dvignila roko. Hotala je govoriti. Ljudstvo je utihnilo, a tudi ona je ostala nema. Solze so ji zalile oči in pretreslo jo je ihtenje. Ne, ni mogla govoriti. Jokaje je stopila k dvorjanki in pobožala ubogo grdo glavico na njenih prsih.

Namestnik je vladarico peljal k patru Damijanu, ki je s svojim Vilemom skromno stal v ozadju.

„Oče z Molokaja,“ ga je predstavil Mayer. Brez besed mu je princesa segla v roko, jo stisnila ter mu dolgo gledala v oči.

„Vsi ste plemenit človek,“ je rekla naposled.

Misijonar je zmajal z glavo: „Duhovrik sem.“

Ves dan se je vladarica mudila na otoku. Šla je v kočee najbednejših, ki se niso mogli udeležiti sprejema. Obiskala je cerkev. Ona, protestantka, je dolgo stala pred podobo Matere božje.

„Da,“ je rekla ganjena. „To spada na Molokaj, slika Matere teh sirot.“

V sirotišnici je obdarila otroke, ki so ji pritekli nasproti. Kitajček Bepo je deklamiral dolgo pesem in njegov obrazek je žarel od ponosa, da je vse tako dobro izpeljal. Kneginja ga je še prav posebno pohvalila.

Damijan je nato peljal vladarico k revni, hromi in slepi deklici, ki je sedela na rogoznici in se igrala z rožami. Princesa jo je prijazno ogovorila. Otrok je prisluhnil in se razveselil:

„Povej, si ti, mati?“

„Da, jaz sem tvoja mati,“ je odgovorila.

„Mati, mati!“ je zaklicala in vsa srečna ploskala z rokami. Nato se je onemoglo zgrudila in zaspala. S solzami v očeh se je kneginja obrnila proč.

Popoldne je s patrom Damijanom obiskala bolnišnico. Šla je od postelje do postelje. Za vsakogar je imela dar, za vsakogar tolažilno besedo.

„Kje pa je zdravnik, kje so strežniki?“ je vprašala skoraj prestrašena, ko je videla toliko bedo.

„Nikogar ni, razen gobavcev, gospa. Kolikokrat sem že prosil za zdravnika, za strežnike, a žal, doslej vedno zastoj.“

„Priskrbela vam bom dobrega zdravnika,“ je odločno zatrdila princesa. „Za nego pa je najbolje, da si dobite katoliške redovnice. Ali jih boste lahko?“

„Kolikor hočem!“ se je razveselil pater. „Minister mi doslej ni dal dovoljenja.“

„Nobenih težav več!“ je krepko odločila vladarica.

Obstala je pri postelji starega, zelo bolnega moža.

„Kako ti je?“ je vprašala toplo.

„Dobro, dobro,“ je jecjal in grdi obraz se mu je razvlekel v smehljaj. „Prej, ja, prej je bil Molokaj pekel. Zdaj je srečen otok!“

Zvečer se je vladarica poslovila. Spet so jo spremili vsi, ki so mogli hoditi. Poslednji aloha je zadonel čez morje k odhajajoči ladji. Princesa je stala ob ograji in gledala na otok. Poleg nje je jokala žena, ki je pustila tam svoje dekletce.

„Ne jokaj, sestra, tvoj otrok je v dobrih rokah. Tisti človek mu je oče in mati,“ jo je tolažila princesa.

Damijan pa je prijateljsko potrepil svojega belca:

„Ho, Vilem, dovolj je praznovanja! Naj se princesa odpelje, zdaj se spet začne delo.“

In konj je vneto pokimal, zarezgetal ter odpeketal nazaj v Kalavao.

Kmalu so na Molokaju spet napočili veseli dnevi.

Lepega dne se je v bolnišnici pojavil zdravnik, ki je nosil velika očala in belo haljo in je prinesel s seboj celo lekarno zdravil. Ni ostal dolgo, a za njim je prišel drugi in bolnišnica ni nikoli več ostala brez zdravnika. Pater Damijan si je nekoliko oddahnil. Vendar je bilo še vedno dovolj dela zanj.

Otok strahu je postal rodovitna božja njiva, na kateri se je splačalo orati, sejati in brusiti kose. Več kot polovica gobavcev je bilo že davno katoličanov in žetev je rasla iz dneva v dan.

V začetku je bilo seveda drugače, in še celo zdaj, po osmih letih je kdo godrnjaje in nejevoljno sprejemal misijonarjeve usluge.

Nekega dne je pater Damijan prinesel staremu gobavcu vrč vode. Od žganja in gobavosti razžrti starec, navajen drugačne pijače, pa je vrč jezno prevrnil. Damijan je brez besede pobral vrč, šel ponovno v hrib po vodo in jo prinesel gobavcu.

„Zdaj pa previdneje, prijatelj!“

Bolnik ga je presenečeno pogledal in zmajal z glavo.

„Revček!“ je zamrmral pater in odšel. Tako samopremagovanje si je pridobil šele po vztrajnem, trdem boju.

Polagoma pa je ljubezen premagala sovraštvo. Damijanu že zdavnaj ni bilo treba vlačiti vode z gora. Pred nekaj leti je na Molokaj napeljal vodovod s svežo studenčnico.

Molokaj je izgubil svoje največ-

je strahote.

Na Molokaju so spet veselo vihrale zastave. Vse je bilo v cvetju in godba je igrala.

Na slavnostnem odru pred cerkvi je stal rovi škof Sandviških otokov. Njegove oči so žarele od veselja.

„Otroci moji!“ je začel s tresočim glasom. „Vi ste Gospodu zelo blizu, saj nosite njegov križ. Ker tako dolgo prenašate smrtne muke, boste nekoč spet vstali v neminljivi lepoti.

Med vami živi duhovnik, ki vam pomaga nositi breme in vam je ta otok spremenil iz pekla v vice.

Zato vam danes prinašam zlat križ, znamenje največje zemske časti. Vašemu duhovniku in očetu ga pošilja havajska vladarica, ki vas je bila pred kratkim obis-

kala.“

Škof je visoko dvignil zlati križ in ga nato pripel patru Damijanu na obnošeno sutano.

„Damijan de Veuster! V imenu njenega veličanstva, havajske prirocese in vladarice, vam danes izročam križ poveljnika viteškega reda, kralja Kalakaua I.“

Misijonar je zmedeno gledal škofa in nato križ na svojih prsih. Otroci pa so vriskali od veselja in ponosa.

Škof je duhovniku prisrčno stisnil roko. Damijan si je nato hotel križ sneti, škof pa je rekel:

„Pustite ga, pater!“

„Moji revni sutani res ne pristaja!“ se je v zadregi nasmehnil Damijan. „Zdi pa se mi, da mi bo Gospod kmalu poslal drugačen križ!“ je tiho dostavil.

Obletnica SD v Carapachayu

V nedeljo 1. maja so carapachayski rojaki praznovali 23. obletnico svojega Slovenskega doma. Ob 11,30. je po dviganju zastav msgr. Anton Orehar daoval sveto mašo, med katero je poudaril potrebnost ljubezni v medsebojnih odnosih in o odgovornosti za slovenske verske in svetne ustanove. Po skupnem kosilu se je ob 4 začel kulturni program, ki ga je povezoval Aleksander Pirc: pozdrav SD Edija Škulja, prizor učencev Jurčičeve šole (M. Pleško), govor dr. Julija Savellija, folklorni nastop deklet in fantov, prikaz Slavospev slovenskim pokrajinam v izvedbi deklet (Tine Kovačič).

Občni zbor Počitniškega doma dr. Rudolfa Hanželiča

13. maja je bil v Slovenski hiši občni zbor PD dr. Hanželiča. Odbor je poročal, da so bila v preteklem letu izvršena v PD razna popravila in izboljšave, potrebna pa je sedaj preureditev „velike hiše“. V pretekli sezoni je PD sprejel šolsko kolonijo in večje število družin in posameznikov.

Odbor za prihodnja 3 leta sestavljajo France Rant, dr. Alojzij Starc, Ivan Makovec, Rudolf Smersu, Jože Marinič, Tone Truden, dr. Jože Krivec, Ivan Jerman, France Vitrih, Nace Grohar in France Petkovšek.

med nami v Argentini

Zavetišče dr. Gregorija Rožmana

8. maja je bil 14. redni občni zbor Zavetišča dr. Gregorija Rožmana. Po poročilih odbornikov so bile volitve novega odbora, ki je sestavljen takole: Peter Čarman — predsednik, Lovro Tomažević — podpredsednik, Juriš Seršen — tajnik, Franc Oblak — namestnik tajnika, Vencelj Dolenc — blagajnik, Božo Šušteršič — namestnik blagajnika, odborniki: Franc Avguštin, Emil Cof, Janez Jenko, ing. Anton Matičič, Ivan Šiler; v širšem odboru so še Matevž Potočnik, Viktor Grčar, Ivan Korošec, Valentina Oblak, Marija Podlogar, Ivanka Puhek, Vera Šurman, Jože Žerovnik in Janez Matevžič kot oskrbnik zavetišča. Dosedanjega predsednika Matevža Potočnika in tajnika Jožeta Žerovnika je novi odbor imenoval za častna člana zavetišča.

Občni zbor Slomškovega doma

30. aprila je bil občni zbor Slomškovega doma v Ramos Mejiji. Po poročilih odbornikov o delovanju v

pretekli poslovnj dobi, v kateri je bila dozidana dvorana in v kateri smo doživeli obisk ljubljanskega nadškofa dr. Alojzija Šuštarja, so bile volitve novega odbora, ki je sestavljen takole: Matevž Potočnik — predsednik, France Vester — prvi podpredsednik, Joža Marín — druga podpredsednica, v finančnem odseku so Zdenko Hribar, Tone Lavrenčič in Helena Loboda, v gospodarskem Ivan Makovec, Tone Javoršek, Franc Pergar in Jože Cestnik, v prosvetnem Marijan Šušteršič, H. Loboda in Marjan Schiffrer, v mladinskem Marjan Loboda, Tone Selan, Lojze Lavrič, v prireditvenem Tone Kastelic, Lojze Kočar, Franci Tomazin, Janez Čeč, rekreacijski odsek bodo organizirali F. Vester, Jože Hrovat in Niko Potočnik, damski odsek pa Joža Marín; v nadzornem odboru sta Božidar Fink in Herman Zupan.

Obletnica SD v San Martinu

V nedeljo 8. maja je slovenska skupnost v San Martinu praznovala 22. obletnico Slovenskega doma. Pri sv. maši je msgr. Anton Orehar go-

voril o navodilu slovenskih škofov za sveto leto, še posebej o duhu sprave. Med mašo je pel sanmartinski zbor pod vodstvom Vinka Klemenčiča. Sv. maša je bila v zavodu presvetega Srca Jezusovega. Po maši je bilo v SD skupno kosilo.

Na akademiji ob 16. uri je spored napovedovala Mirjanka Voršič ml. Zvrstili so pevski nastop Rožmanove šole (Marjeta Boltežar), pozdrav predsednika SD Franca Fajfarja, nastop mladinskega okteta (Rok Fink), govor arh. Jureta Vombergarja, telovadni nastop članic SDO z žogami (ga. Zupanova), recitacija Pregljevega Gorenjskega jutra (Jože Lenarčič), rajanje z rutami naraščajnic in mladenk, nastop Slovenskega pevškega zbora (Vinko Klemenčič) in v družabnem delu igra-nje orkestra Magnuma.

Romanje v Luján

V nedeljo 15. maja smo rojaki iz Velikega Buenos Airesa pa tudi skupine ali posamezniki iz notranjosti dežele romali v največje argentinsko Marijino božjepotno svetišče v Luján. Kljub dopoldanskemu deževnemu vremenu se je tudi letos zbralo toliko rojakov, da ostaja lujansko romanje še zmeraj največja slovenska verska in narodna manifestacija v Argentini. Letošnje romanje je imelo 2 poudarka: 40-letnica velike spokorne procesije na Rakovnik v Ljubljani in posvetitve, ki jo je škof Rožman izvršil Marijinemu brezmadežnemu Srcu v imenu vsega naroda, ter obhajanje svetega leta ob 1950-letnici odrešenja.

Več slovenskih spovednikov je spovedovalo od jutranjih ur. Ob 10. je msgr. Anton Orehar daroval romarsko sv. mašo ob asistenci Igorja Groharja za žive in rajne Slovence v Argentini. Ljudsko petje med mašo, ki ga je vodila skupina mož in fantov, je spremljal na orglah organist Gabrijel Čamernik. Sveto obhajilo so prejeli praktično vsi romarji. V mašni pridigi je msgr. Orehar med drugim podčrtal tele misli:

V svetem letu hočemo ob Mariji napredovati. Z Njo obhajati jubilejno leto, z njeno pomočjo živeti in rasti.

V luči vere smo pregledali naše življenje: naše molitve, udeležbo pri sveti maši, posebej še pri slovenski maši, ki je posebna božja dobrota. Z besedami vere smo osvetlili naše zakramentalno življenje: spoved in sv. obhajilo; utrdili krščanski pogled na zakon in predzakonsko življenje naše mladine in vprašanja resne vzgoje ter naše medsebojne odnose.

Po tem spraševanju vesti pa smo jasno začrtali našo pot v svetem letu. Z besedami posvetilne molitve Marijinemu brezmadežnemu Srcu, ki jih bomo obnovili po družinah in vseh naših krajevnih verskih središčih, smo sklenili: Da bomo več mislili na Boga, mu bolj zaupali in se za njegovo čast potegovali v okolju, v katerem živimo in delamo. Mu bomo bolj hvaležni. Bomo bolje in več molili, tako osebno kot tudi v družinah. Cenili bomo sveti rožni venec. Radi bomo hodili k sv. maši,

ob nedeljah, če bo le mogoče, k slovenski, ter z vero prejekali spoved in sv. obhajilo.

Istočasno, ko bomo utrjevali našo spravo in zvezo z Bogom, pa si bomo prizadevali, da si bomo vsak dan bolj „bratje in sestre med seboj“, kot je poudarjal nadškof šuštar.

Popoldanska pobožnost se je pričela ob 13,45: po pesmi je bila pridiga Daneta Vrečarja SDB, nato se je okrog trga pred cerkvijo razvila procesija s podobama lujanske in brezjanske Marije, petje litanij Matere božje, posvetilna molitev brezmadežnemu Marijinemu Srcu, zahvalna pesem, blagoslov z Najsvetejšim, molitve za prejem svetoletnega odpustka in poslovilna pesem.

Obisk delegata msgr. Oreharja rojakov v San Luisu in Mendozi

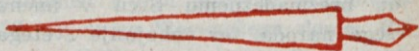
Po lujanskem romanju je delegat slovenskih dušnih pastirjev v Argentini msgr. Anton Orehar obiskal rojake v San Luisu in v Mendozi. V San Luisu se je mudil 17. in 18. maja, obiskal bolnike in družine, vodil duhovno obnovo in obnovitev posvetitve Marijinemu brezmadežnemu Srcu.

V Mendozi je bil od 19. do 23. maja. V četrtek in petek (19. in 20.) je imel v novi dvorani Slovenskega doma, ki služi tudi v bogoslužne namene, svoje govore in premišljevanja med sv. mašo — v pripravo na obnovitev posvetitve brezmadežnemu Srcu ob 40-letnici skupne narodne posvetitve. V nedeljo 22. maja

je bila dopoldne v Slovenskem domu sveta maša, pri kateri je msgr. podelil zakrament sv. maziljenja 35 rojakom. Po maši so rojaki odšli na Grintalovo pristavo „Na Zelenici“ za opoldanski romarski prigrizek, ob 14. pa so se uvrstili v procesijo na grič k cerkvi Matere božje schönstattske. Pred cerkvico je imel msgr. Orehar sklepno premišljevanje, nato so bile pete litanije Matere božje, posvetilna molitev, zahvalna pesem in blagoslov z Najsvetejšim. Mons. Orehar je tudi v Mendozi obiskal bolnike in onemogle.

„Romeo in Julija“

„Slovensko gledališče Buenos Aires“ je v režiji Maksa Borštnika uprizorilo v Slovenski hiši 21., 22. in 25. maja Shakespearovo tragedijo Romeo in Julija. Igrali so Maks Nose, Pavel Fajdiga, Ciril Jan, Lojze Rezelj, Dominik Oblak (Romeo), Frido Beznik, Andrej Peršuh, Marjan Loboda ml., Emil Urbančič, Borštnik, Lojze Rezelj ml., Blaž Miklič, Marjan Žerovnik, Alenka in Monika Mavrič, Mari Makovec (Julija), Mirjanka, Pavlinka in Tomaž Voršič, Marta in Irena Režlj. Scenski prostor — Marjan Žerovnik, luči in spremna glasba — Bogdan in Milan ml. Magister, sabljanje — Lidija Čop, obleke — SZBA. Predstava je bila skrbno pripravljena in lepo izvajana.

Žegnanje pri Mariji Pomagaj

Na praznik Marije Pomagaj, 24. maja, je bil za slovensko skupnost v Argentini dan molitve in pekore za našo mladino. V cerkvi Marije Pomagaj je bila ob 19.30 skupna molitev, ob 20. pa sv. maša.

Žegnanje pa je bilo v nedeljo 29. maja. Ob 11.30. Z delegatom msgr. Antonom Oreharjem so so-maševali slovenski dušni pastirji France Bergant, Janez Petek, dr. Alojzij Starc in Jože Škerbec. Med mašo je pel mladinski zbor iz San Justa pod vodstvom Andreja Selana

in ob spremljavi na orglah Mirjam Jereb.

Pri skupnem kosilu so rojaki napolnili dvorano. Ob 15. uri je bil popoldanski program: poročilo msgr. Oreharja, nastop učencev Jegličeve šole z deklamacijami in rajanjem (Marjana Batagelj, Frido Beznik), in skioptični prikaz Rima in Svete dežele (Ivan Makovec). Nato so bile v cerkvi pete litanije Matere božje, ki jih je spremljal na orglah Gabriel Čamernik, posvetilna molitev Marijinemu Srcu, zahvalna pesem in blagoslov z Najsvetejšim.

Novice IZ SLOVIENIJE

Zasedanje Jugoslovanske škofovske konference

Od 12. do 14. aprila je bilo v Zagrebu redno spomladansko zasedanje JŠK. Prvi dan je bil študijski dan, posvečen novemu Zakoniku cerkvenega prava. Škofje so poslušali predavanja strokovnjakov. Škofje so tudi ustanovili strokovno komisijo, ki bo škofom pomagala pri prehodu na novi zakonik na različnih področjih, kakor so npr. škofovska konference, škofijski ordinariati in župnije.

Slovenski prevod Zakonika je že končan in ga bo sedaj pregledala posebna redakcijska komisija. Slovenski škofje so pri apostolskem sedežu tudi že uredili vse potrebno in dobili dovoljenje za izdajo slovenskega prevoda.

Nadškof šuštar je kot podpredsednik JŠK v imenu vseh škofov čestital zagrebškemu nadškofu Kuhariću ob njegovem imenovanju za kardinala.

Škofje so pretresli vrsto vprašanj, ki so bila na dnevnem redu. V kratkem bo izšla listina JŠK o katehiza-

ciji. Za škofovsko sinodo v Rimu bosta delegata JŠK nadškof Šuštar in Franič, njuna namestnika pa Jenko in Škvorc. Škofje so se posvetovali tudi o proslavljanju svetega leta odrešenja. Člani škofovske konference so prejeli tudi izčrpano poročilo o simpoziju evropskih škofov preteklo jesen v Rimu o kolegialni odgovornosti za evropsko celino.

Kardinal Kuharič v Sloveniji

4. maja je prvič po imenovanju za kardinala katoliške Cerkve obiskal Slovenijo zagrebški kardinal in metropolit Franjo Kuharič. Poromal je na Brezje, obiskal semenišče in teološko fakulteto, se srečal s slovenskimi škofi in zvečer vodil bogoslužje v ljubljanski stolnici. Na obisk v Sloveniji sta ga spremljala pomožna škofa in generalna vikarja dr. Mijo Škvorc in dr. Djuro Kokša.

Ljubljanska nadškofija

Škofijski duhovniki

Dušnopastirsko deluje med ljudstvom 269 škofijskih duhovnikov (73,10%). Ostane jih še 99, ki so razdeljeni takole: upokojenci 42 (vsaj polovica teh še pomaga v dušnem pastirstvu), v škofijskih službah (ordinariat, bogoslovno semenišče, teološka fakulteta ipd.) 23, razne službe — 11, med zdomci 9, na študiju 6, v misijonih 4, v drugih škofijah 4. Kar 50,82% duhovnikov je starih šele 44 let in manj. Število duhovnikov je za 40% nižje, kot je bilo v predvojnih letih.

Redovniki

Število redovnikov se v ljubljanski nadškofiji v glavnem ohranja na isti višini kot pred vojno. Vedno nima med 155 in 160. Oskrbujejo 36 župnij. Opravljajo tudi lastno poslanstvo z oskrbovanjem duhovnih vaj, ljudskih misijonov, duhovnih obnov, spovedovanjem in drugim delom po župnijah. Skrbe tudi za bolnike, invalide, mladino, male skupine ipd.

Redovnice

Njihovo število rahlo upada. V nadškofiji jih je bilo po 1970 navadno okrog 770, sedaj pa okrog 725-30. V starosti nad 70 let jih je 290, od 45—69 tudi 290, v starosti do 44 let pa 145 redovnic. Duhovniki si jih želijo za gospodinje, organistkinje in podobna opravila, ljudje nasploh za strežbo bolnikov, ostarelih ipd. Po eni strani je opaziti veliko potrebo in povpraševanja po redovnicah, po drugi pa nezadostno cenitev tega duhovnega poklica in razumevanja zanj.

Krsti, cerkv. pogrebi in poroke . . .

Podatki veljajo za desetletje 1971-80. Krsti so od 80% padli na 58%, cerkveni pogrebi od 87% na 78%, cerkvene poroke pa od 67% na 46%. Obisk nedeljske maše upada tako, da je 1971 prihajalo k nedeljski maši od vseh katoličanov 33%, 1980 pa še 24 odstotkov. To med obvezniki (=80 odstotkov katoličanov) predstavlja padec od 41 na 30 odstotkov. K maši je 1971 prihajalo 27, 1980 pa 19 odstotkov od vsega prebivalstva. Obisk verouka je v osemletki

Malo za šalo, malo zares

Prometnik piše kazenski listek zaradi napačnega parkiranja.

„Ali mi lahko zamenjate dvajsetak?“ ga vpraša grešnik.

„Žal, nimam drobiža.“

„Nič hudega. Vzemite vse, saj ju tri bom itak spet tukaj parkiral.“

„Le kako si mogel v enem samem dnevu narediti toliko neumnosti?“

„Zelo zgodaj sem vstal.“

„Majda je moja prošnja, da bi postala moja žena, zavrnila.“

„Ne delaj si hude krvi! Velikokrat ženske rečejo ‚ne‘, ko mislijo ‚ja‘.“

„Saj mi ni rekla ‚ne‘, ampak ‚idiot‘.“

Primožu ni pri vojaki posebnost vseh. Ko je vprašan, zakaj mora voljak žrtvovati za domovino svoje življenje, odgovori: „Pa res: zakaj pravzaprav?“

Turisti srečajo na indijanskem ozemlju na cesti indijanski par. On jaha na konju, ona pa, težko obložena, hodi ob njem.

od 64% 1971 padel na 61 odstotkov. K prvemu obhajilu gre še 75% krščenih otrok, k birmi manj. Število naročnikov verskega lista počasi upada, medtem ko pri Ognjišču in Mavrici raste. Počasj raste tudi število župnijskih svetov.

(„Tvoja in moja Cerkev“)

„Poslušajte!“ zakriči eden od turistov Indijancu na konju. „Kako to, da ne pustite svoje žene, da bi jahala?“

„Kako bedasto vprašanje!“ odvrne Indijanec. „Kaj ne vidite, da nima konja?“

Gost krčmarju: „Tegale zajca je bilo pa zelo škoda!“

„Zakaj?“

„Ker bi vam lahko polovil še precej miši.“

Zanikrno oblečen vojak gre prek dvorišča v vojašnici. Ustavi ga častnik:

„Kako oblečen pa hodiš okrog? Saj vendar nisi več civilist. Tvoj poklic?“

„Trgovec, gospod stotnik.“

„Imaš uslužbenca?“

„Ja, deset.“

„In kaj bi rekel, ko bi uslužbeni v delovnem času tako leno okrog postopali kot ti?“

„Odpustil bi jih, takoj bi jih odpustil.“

„Izmislil sem si nov način zaslužka.“

„In nese?“

„O, ja! Kupil sem dva goloba pismoñoša. Zjutraj ju prodam, zvečer se pa vrne.“

„Načakar, juha, ki ste mi jo prinesli, je skoraj mrzla.“

„Seveda, saj ste morali dolgo čakati.“

KJE JE KAJ

LETO 50

JULIJ 1983

UVODNIK	Pol stoletja (Marko Kremžar)	385
SLOVENSKA CERKEV	Prošt dr. Jože Smej - mariborski pomožni škof Msgr. Jožef Kvas - ljubljanski pomožni škof Odprto pismo škofu Rožmanu (R. Koncilija) Novice iz Slovenije	388 389 390 445
IZ ŽIVLJENJA CERKVE	Iz kronike Janeza Pavla II.	396
NAŠA VPRAŠANJA	Ohranite vero kot luč in materin jezik kot ključ! (Nadškof šuštar v Slomškovem domu) Ljubezen in zakrament sprave (š. Steiner) Izobrazba in vera (Vinko Brumen) Sin človekov (Alojz Rebula) Nekaj misli o slovenstvu (France Vodnik) Duhovno in pravo obhajilo Med nami v Argentini	391 398 402 405 426 437 442
SODOBNA VPRAŠANJA	Moralno zlo ali greh v luči razodetja (Preno va 6) Utopija in zločin (Avgust Horvat) Leposlovna knjiga danes (Vinko Beličič) .	413 421
V DRUŽINI	Vzgoja za očeta (Krščanski zakon) Papež Janez Pavel II. o zakonu in družini (Vital Vider)	427 429
ZA MLADINO	Prijateljski krog (Franc Sodja) Ljubezen in spolnost (Vital Vider)	432 434
LEPOSLOVJE	Nekaj več kot petdeset besed (Vladimir Kos) Balantič: Predpomladna slutnja 408, Pot brez konca 411, Praznik otrok 412, Mrtva belina 415, Strah pred praznoto 416, Goreti hočem 420, To jutro, Tkanina revna sem 436, Prošnja za besede Pismo iz Teharij (Ivan Korošec) Oče Damijan (Wilhelm Hünermann)	387 437 417 438
HUMOR	Malo za šalo malo zares	447

UVOŽENO IZ SLOVENIJE

Ctrokom revolucije še vedno pripvedujemo pravljice.

Rad ima dobro obveščene podrejene — takšne, ki se strinjajo z njegovimi stališči.

Prebral sem položaj. Zaupno: napaake niso tiskarske.

Največ govorijo ljudje, ki sproti pozabljaajo, kaj so pravzaprav hoteli povedati.

Vabimo na simpozije, vabimo k dogovarjanju, vabimo na odprtja, vabimo na bankete — samo še, da jih pokličemo na odgovornost, četudi vedno iste ljudi.

Neka naša tovarna začenja s proizvodnjo bele čokolade. Čokolada je pravzaprav v principu rjava, a to bo čokolada brez principa, ker ni uvoznih surovin.

Tujci imajo bencin, a se za vsak primer vozijo s kolesom. Jaz se vozim s kolesom, ker v nobenem primeru nimam bencina.

Preberem v časopisu. Lepo piše: „Pred zakonom vsi enaki.“ Če je to novo stališče, ga podpiram. Čeprav mi zveni nekoliko preveč revolucionarno. Z ozirom na izkušnje.

Spremenil je veroizpoved: sedaj misli, da je drugi bog.

DUHOVNO ŽIVLJENJE

je slovenski verski mesečnik, ki ga izdaja konzorcij (msgr. Anton Orehar); urejuje uredniški odbor. Editor responsable: msgr. Antonio Orehar — Ramón L. Falcón 4158, 1407 Buenos Aires, Argentina.

Registro de la Propiedad Intelectual No. 1.313.507.

Tiska Vilko s. r. l., Estados Unidos 425, 1101 Buenos Aires, Argentina.

POVERJENIKI

ARGENTINA: Dušnopastirska pisarna, Ramón L. Falcón 4158, Bs. Aires.
ZDA: Rev. Julij Slapšak, 6019 Glass Ave., Cleveland, Ohio 44103, USA.
Slovenska pisarna, Baragov dom, 6304 St. Clair Ave., Cleveland 3, Ohio 44103, USA.

KANADA: Ivan Marn, 131 A Treeview Dr, Toronto M8W 4C4, Canada.
TRST: Marijina družba, Via Risorta 3, Trieste, Italia.

ITALIJA: Zora Piščanec, Riva Piazzutta 18, 34170 Gorizia, Italia.

AVSTRIJA: Naročnino pošiljajte Mohorjevi družbi v Celovec.

NAROČNINA

Naročnina za l. 1983: \$a 200.
DENARNA NAKAZILA NA NA SLOV: Antonio Orehar, Ramón L. Falcón 4158, 1407 Buenos Aires Argentina.

Zunanja in notranja oprema: Stane Snoj.

NE VSE ZA
VSAKDANJI KROH,
ČLOVEK JE TELO
IN DUH.

SAJ ŠE GORA
IN DREVO
RASTE V ZEMLJO
IN NEBO

DR. ALOJZ GRADNIK

La Vida Espiritual